

APEK

**Agencija za pošto in elektronske
komunikacije Republike Slovenije**

Stegne 7, p. p. 418

1001 Ljubljana

telefon: 01 583 63 00, faks: 01 511 11 01

e-naslov: info.box@apek.si, <http://www.apek.si>

davčna št.: 10482369

Poročilo o razvoju trga elektronskih komunikacij za drugo četrletje 2013

Ljubljana, september 2013

Predmetno poročilo je informativne narave. Vsebuje podatke pridobljene skozi četrtletna zbiranja ali drugače zbrane podatke. Pri izračunih penetracije so uporabljeni podatki Statističnega urada Republike Slovenije, in sicer za število gospodinjstev podatek iz popisa prebivalstva leta 2002, ter za število prebivalcev uradno objavljeni podatki po posameznih obdobjih. Vsa neskladja s podatki iz predhodno objavljenih poročil so posledica popravkov podatkov, ki so jih posredovali operaterji. Zaradi naknadnih popravkov so možna odstopanja od že predhodno objavljenih podatkov. Analize, ki v tem poročilu niso vključene, so lahko vključene v naslednjem ali drugih poročilih Agencije. Agencija si pridružuje pravico odločanja o vsebini svojih poročil.

Kazalo

Uvod	3
1. Trg fiksne telefonije	12
2. Trg mobilne telefonije	18
3. Širokopasovni dostop do interneta	28
4. Televizija	38
5. Konvergenca storitev	45
6. Medoperaterski širokopasovni dostop	47
Kazalo grafov	51

Uvod

V drugem četrtnetju 2013 je Agencija za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije (v nadaljevanju: agencija) nadaljevala z javnimi posvetovanji ter objavami večih splošnih aktov in priporočil, ki jih je dolžna pripraviti in izdati v skladu z novim Zakonom o elektronskih komunikacijah (Ur. l. RS, št. 109/2012; v nadaljevanju: ZEKom-1)¹. ZEKom-1 je bil v Uradnem listu RS objavljen dne 31.12.2012 in je začel veljati s 15.1.2013. Objave in javna posvetovanja splošnih aktov in priporočil so se tako vrstila še v drugem četrtnetju 2012. Obenem je agencija zainteresirano javnost obvestila, da so tudi na spletni strani Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport objavljeni osnutki podzakonskih aktov, ki jih je potrebno sprejeti na podlagi novega ZEKom-1².

Na začetku obravnavanega obdobja je agencija tako objavila *Priporočilo o preprečevanju izredno visokih zneskov na računih končnih uporabnikov*³. Agencija je besedilo priporočila prilagodila in uskladila z upoštevanjem nekaterih pripomb, ki so jih podali operaterji in Zveza potrošnikov Slovenije. Namen priporočila je vzpostaviti najboljše prakse za preprečevanje izredno visokih zneskov na računih končnih uporabnikov (t.i. bili shock). Cilj agencije je doseči, da bi operaterji izboljšali ozaveščenost končnih uporabnikov, vzpostavili mehanizme za preventivno in zgodnje opozarjanje končnih uporabnikov o povišani porabi ter uvedli brezplačne ukrepe za preprečevanje izredno visokih zneskov na računih končnih uporabnikov. S tem bi se končni uporabnik izognil bill shocku, operaterji pa neplačilu in reklamacijam.

Agencija je dne 10.6.2013 povabila operaterje elektronskih komunikacij in ostalo zainteresirano javnost na javni posvet v zvezi s splošnimi akti in priporočili, ki jih pripravlja na podlagi ZEKom-1⁴. Na javnem posvetu so se obravnavali predvsem splošni akti, ki so bili v tistem obdobju v pripravi za javno obravnavo in splošni akti, o katerih so operaterji izrazili željo po poglobljeni diskusiji. Povzetek zapisnika javnega posveta na temo splošnih aktov po ZEKom-1 je objavljen na spletni strani agencije⁵.

Na spletni strani agencije so v opazovanem četrtnetju sledile objave in povabila zainteresirani javnosti, da posreduje mnenja, pripombe, predloge ali dopolnitve k:

1. *Predlogu Priporočila o ravnanju operaterjev v primeru nerazumnih zahtev za operaterski dostop*⁶: predmetno priporočilo upošteva načela sorazmernosti in zagotavlja varstvo končnih uporabnikov. Določila tega priporočila se nanašajo na operaterje s pomembno tržno močjo in operaterje, ki so dolžniki operaterjem s pomembno tržno močjo. Določila tega priporočila se nanašajo le na ravnanja v primeru neplačil nespornih in zapadlih obveznosti iz pogodb, na podlagi katerih operater s pomembno tržno močjo operaterjem-dolžnikom zagotavlja operaterski dostop na podlagi regulatorne odločbe agencije. Agencija želi s tem priporočilom podati smernice o ravnanjih operaterja s pomembno tržno močjo v zvezi z neizpolnjevanjem pogodbenih obveznosti operaterjev oz. v zvezi z nerazumnimi zahtevami operaterjev za operaterski dostop. Mnenja in pripombe

¹ http://www.uradni-list.si/1?year=%3Fyear%3D2012&edition=2012109&number=109&search_submit=I%C5%A1%C4%8Di

² <http://www.apek.si/obvestilo-o-pripravi-podzakonskih-aktov-na-mizks>

³ <http://www.apek.si/priporocilo-o-preprecevanju-izredno-visokih-zneskov-na-racunih-koncnih-uporabnikov>

⁴ <http://www.apek.si/vabilo-operaterjem-elektronskih-komunikacij-in-ostali-zainteresirani-javnosti-na-posvet-v-zvezi-s-splosni-akti-in-priporocili>

⁵ <http://www.apek.si/povzetek-zapisnika-javnega-posveta-na-temo-splosnih-aktov-po-zekom-1>

⁶ <http://www.apek.si/predlog-priporocila-o-ravnanju-operaterjev-v-primeru-nerazumnih-zahtev-za-operaterski-dostop>

zainteresirane javnosti na predlog priporočila so objavljene na spletni strani agencije⁷, prav tako kot tudi odgovori agencije⁸.

2. *Predlogu Priporočila o preglednosti in objavi informacij*⁹: namen priporočila je zlasti spodbuditi operaterje k večji preglednosti in javni objavi vseh relevantnih informacij o njihovih storitvah, cenah, plačilih ter splošnih pogojih dostopa in uporabe na njihovih javno dostopnih spletnih straneh, kot tudi na brezplačnem javnem portalu za zagotavljanje transparentnosti javnih elektronskih komunikacijskih storitev (www.komuniciraj.eu), ki na enem mestu zagotavlja informacije o operaterjih, njihovi ponudbi, tarifah, cenah in kakovosti javnih elektronskih komunikacijskih storitev. Na konkurenčnih trgih, kjer je več ponudnikov javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev, je objava preglednih, razumljivih, primerljivih, ustreznih in posodobljenih informacij o veljavnih cenah, tarifah, plačilih ter splošnih pogojih dostopa do in uporabe teh storitev ključnega pomena, saj se s tem večja informiranost končnih uporabnikov in potrošnikov pri izbiri in sklepanju pogodb z operaterji. Mnenja in pripombe zainteresirane javnosti na predlog priporočila so objavljene na spletni strani agencije¹⁰, prav tako kot tudi odgovori agencije¹¹.
3. *Predlogu splošnega akta o vpisovanju, zbiranju in dostopu do podatkov o omrežnih priključnih točkah iz evidence infrastrukturnih omrežij in objektov*¹², ki podrobneje določa podatke o omrežni priključni točki, katere morajo lastniki komunikacijskih omrežij in pripadajoče infrastrukture v okviru določil 14. člena zakona poročati direktno organu, pristojnemu za geodetske zadeve, ter način njihovega zbiranja. Poleg tega z namenom ustreznega zavarovanja poslovnih skrivnosti lastnikov komunikacijskih omrežij in pripadajoče infrastrukture navedeni predlog splošnega akta določa tudi kategorije uporabnikov po načinu dostopa do teh podatkov. V zvezi s tem splošnim aktom je agencija povabila operaterje, Direktorat za informacijsko družbo in Geodetsko upravo Republike Slovenije tudi na javni posvet¹³, ki je potekal 4.7.2013 v prostorih agencije, saj je na podlagi predhodnega posveta z operaterji z dne 10.6.2013 skupaj z operaterji ugotovila, da je za razjasnitev namena, tehničnih podrobnosti in uporabe splošnega akta v praksi, sestanek z vsemi vpletenimi v projekt mapiranja nujno potreben. Mnenja in pripombe zainteresirane javnosti na predlog splošnega akta so objavljene na spletni strani agencije¹⁴.
4. *Predlogu Splošnega akta o zbiranju, uporabi in dajanju podatkov o razvoju trga elektronskih komunikacij*¹⁵: s predlogom tega splošnega akta agencija pripomore k odprtosti in konkurenčnosti trga, pri čemer tudi podrobneje opredeli način in roke posredovanja podatkov in informacij, zaupnost podatkov, namen in uporabo podatkov ter način objave podatkov, ki so jih operaterji skladno s prvim odstavkom 201. člena ZEK-om1 dolžni posredovati na podlagi pisne zahteve agencije. Mnenja in pripombe zainteresirane javnosti na predlog splošnega akta so objavljene na spletni strani agencije¹⁶, prav tako kot tudi odgovori agencije¹⁷.

⁷<http://www.apek.si/mnenja-in-pripombe-na-predlog-priporocila-o-ravnanju-operaterjev-v-primeru-nerazumnih-zahtev-za-operaterski-dostop>

⁸<http://www.apek.si/odgovori-agencije-na-pridobljena-mnenja-v-zvezi-s-predlogom-priporocila-o-ravnanju-operaterjev-v-primeru-nerazumnih-zahtev-za-operaterski-dostop>

⁹<http://www.apek.si/predlog-priporocila-o-preglednosti-in-objavi-informacij>

¹⁰<http://www.apek.si/mnenja-in-pripombe-na-predlog-priporocila-o-preglednosti-in-objavi-informacij>

¹¹<http://www.apek.si/odgovori-na-prejete-pripombe-in-mnenja-k-predlogu-priporocila-o-preglednosti-in-objavi-informacij>

¹²<http://www.apek.si/predlog-splosnega-akta-o-vpisovanju,-zbiranju-in-dostopu-do-podatkov-o-omreznih-prikljucnih-tockah-iz-evidence-infrastrukturnih-omrezij-in-objektov>

¹³<http://www.apek.si/vabilo-operaterjem-elektronskih-komunikacij-na-javni-posvet-na-temo-splosnega-akta-o-vpisovanju,-zbiranju-in-dostopu-do-podatkov-iz-evidence-infrastrukturnih-omrezij-in-objektov>

¹⁴<http://www.apek.si/mnenja-in-pripombe-na-predlog-splosnega-akta-o-vpisovanju,-zbiranju-in-dostopu-do-podatkov-o-omreznih-prikljucnih-tockah-iz-evidence-infrastrukturnih-omrezij-in-objektov>

¹⁵<http://www.apek.si/predlog-splosnega-akta-o-zbiranju,-uporabi-in-dajanju-podatkov-o-razvoju-trga-elektronskih-komunikacij>

¹⁶<http://www.apek.si/mnenja-in-pripombe-na-predlog-splosnega-akta-o-zbiranju,-uporabi-in-dajanju-podatkov-o-razvoju-trga-elektronskih-komunikacij>

¹⁷<http://www.apek.si/odgovor-na-pridobljena-mnenja-in-pripombe-v-zvezi-s-predlogom-splosnega-akta-o-zbiranju,-uporabi-in-dajanju-podatkov-o-razvoju-trga-elektronskih-komunikacij>

5. *Predlogu Splošnega akta o elementih vzorčne ponudbe za razvezan dostop do krajevne zanke*¹⁸: ki podrobneje določa elemente, katere mora vsebovati vzorčna ponudba za dostop do fizične omrežne infrastrukture vključno s sodostopom ali razvezanim dostopom na fiksni lokaciji, ki jo morajo v skladu s 102. členom ZEKom-1 objaviti operaterji s pomembno tržno močjo na tem upoštevnom trgu. Ta splošni akt je obstajal že pred ZEKom-1 in ga je bilo potrebno le dopolniti skladno z zahtevami Aneksa II Direktive o dostopu. Skladno s tem so se nekoliko spremenili le podatki, ki morajo biti navedeni v vzorčni ponudbi. Spremembe so predvsem v smislu prilagoditve tehnološko nevtralni definiciji navedenega upoštevnega trga, na način, da kateri izmed možnih delov omrežja ne bi izpadel iz vzorčne ponudbe. Mnenja in pripombe zainteresirane javnosti na predlog splošnega akta so objavljene na spletni strani agencije¹⁹, prav tako kot tudi odgovori agencije²⁰.
6. *Predlogu Priporočila o cenovni dostopnosti univerzalne storitve*²¹: to priporočilo je obstajalo pred ZEKom-1 in ga je bilo potrebno le preoblikovati skladno z navedbami členov v novem zakonu in se v sami vsebini ni spremenil. Namen predmetnega predloga priporočila je bila podrobnejša ureditev področja oblikovanja cen za univerzalno storitev, z namenom, da se prepreči, da bi bila ta nedostopna za končne uporabnike in bi kot taka za njih predstavljala nesorazmerno finančno breme. Agencija je želela s tem priporočilom doseči, da bi izvajalci univerzalne storitve pri oblikovanju cen nabora storitev, ki sodijo v univerzalno storitev, upoštevali enotna pravila ter tako dosledno izpolnjevali zakonske zahteve po dostopni ceni navedenih storitev.
7. *Predlogu Splošnega akta o načinu upoštevanja meril glede nudenja cenovnih opcij in za določitev paketov za potrošnike z nizkimi dohodki oziroma s posebnimi potrebami v okviru zagotavljanja univerzalne storitve*²²: namen predmetnega predloga splošnega akta je določiti način upoštevanja meril, po katerih agencija odloča o cenovnih opcijah ali paketih za potrošnike z nizkimi dohodki oz. posebnimi potrebami, tako da jim omogoči dostop do vseh storitev iz nabora univerzalne storitve. Cenovna dostopnost univerzalne storitve je pomemben pogoj za to, da bo čim več prebivalcev Republike Slovenije, tudi tisti z nizkimi dohodki oz. s posebnimi potrebami, imelo dostop do in uporabljalo storitve, ki sodijo v univerzalno storitev.
8. *Predlogu priporočila o načinu določanja nadomestil, ki jih operaterji povrnejo svojim končnim uporabnikom ob nedelovanju ali slabši kakovosti delovanja javnih komunikacijskih storitev*²³: namen priporočila je vzpostaviti enotne in pravične mehanizme določanja višin nadomestil za primer nedelovanja ali slabše kakovosti delovanja javnih komunikacijskih storitev. Zaradi razširjenosti uporabe javnih komunikacijskih storitev je pomembno, da operaterji v največji možni meri zagotavljajo nemoteno delovanje teh storitev ter z naročniško pogodbo dogovorjeno kakovost delovanja storitev. V primeru nedelovanja ali slabše kakovosti delovanja javnih komunikacijskih storitev pa naj končnim uporabnikom povrnejo pravično nadomestilo. Agencija želi na trgu elektronskih komunikacij vzpostaviti pravične mehanizme za določanje nadomestil v primeru nedelovanja oz. v primeru zagotavljanja slabše kakovosti delovanja javnih komunikacijskih storitev. V okviru navedenega je cilj agencije tudi doseči, da so ta nadomestila višja pri tistih storitvah, katerih nedelovanje oz. slabša kakovost delovanja v večji meri vpliva na kvaliteto življenja končnega uporabnika oz. so zanj osrednjega pomena. V zvezi s tem priporočilom je agencija za zainteresirano javnost

¹⁸ <http://www.apek.si/predlog-splosnega-akta-o-elementih-vzorčne-ponudbe-za-razvezan-dostop-do-krajevne-zanke>

¹⁹ <http://www.apek.si/mnenja-in-pripombe-na-predlog-splosnega-akta-o-elementih-vzorčne-ponudbe-za-razvezan-dostop-do-krajevne-zanke>

²⁰ <http://www.apek.si/odgovori-agencije-na- pridobljena-mnenja-v-zvezi-s-predlogom-splosnega-akta-o-elementih-vzorčne-ponudbe-za-razvezan-dostop-do-krajevne-zanke>

²¹ <http://www.apek.si/predlog-priporocila-o-cenovni-dostopnosti-univerzalne-storitve>

²² <http://www.apek.si/predlog-splosnega-akta-o-nacinu-upostevanja-meril-glede-nudenja-cenovnih-opcij-in-za-dolocitev-paketov-za-potrosnike-z-nizkimi-dohodki-oziroma-s-posebnimi-potrebami-v-okviru-zagotavljanja-univerzalne-storitve>

²³ <http://www.apek.si/predlog-priporocila-o-nadomestilih,-ki-jih-operaterji-povrnejo-svojim-koncnim-uporabnikom-ob-nedelovanju-ali-slabši-kakovosti-delovanja-javnih-komunikacijskih-storitev>

organizirala tudi javni posvet ob prisotnosti Sveta za elektronske komunikacije in Zveze potrošnikov Slovenije²⁴. Agencija je predmetni javni posvet organizirala predvsem z namenom, da svoje mnenje glede problematike nadomesti zaradi nedelovanja ali slabše kakovosti storitev predstavijo še predstavniki potrošniških organizacij.

9. *Predlogu Splošnega akta o varnosti omrežij in storitev*²⁵: namen predmetnega predloga splošnega akta je določiti minimalni in nujni nabor organizacijskih ukrepov za zagotavljanje varnosti omrežij in storitev na podlagi dobrih praks, ki temelji na načelu nenehnih izboljšav. Mnenja in pripombe zainteresirane javnosti na predlog splošnega akta so objavljene na spletni strani agencije²⁶.
10. *Predlogu Splošnega akta o obliki in načinu objave obvestila o spremembi pogojev iz naročniške pogodbe*²⁷: namen splošnega akta je podrobnejša določitev oblike in načina objave obvestila o spremembi pogojev, določenih v naročniški pogodbi, iz drugega odstavka 129. člena ZEK-om1. Mnenja in pripombe zainteresirane javnosti na predlog splošnega akta so objavljene na spletni strani agencije²⁸.
11. *Predlogu Splošnega akta o pretvorbi števil v ENUM – številke*²⁹, ki ureja način pretvorbe števil v ENUM – številke in način upravljanja podatkovnih zbirk ter določa tehnične in druge zahteve, ki so povezane s pretvorbo števil. ENUM je mehanizem, ki omogoča preslikavo običajnih telefonskih števil v imena, primerna za uporabo v internetu. Potreba po preslikavi se je pojavila zaradi čedalje večje konvergence kontinuiranih javnih telefonskih omrežij in omrežij IP.
12. *Predlogu Splošnega akta o načrtu oštevilčenja*³⁰: ki predstavlja načrt oštevilčenja, ki določa vrsto, dolžino, zgradbo ter namen in način uporabe elementov oštevilčenja, vključno s številkami za klice v sili in številkami, katerih uporaba je usklajena na podlagi predpisov EU, omogoča pa tudi prenosljivost števil in uvajanje novih elektronskih komunikacijskih storitev. Glede na vsebino splošnega akta o načrtu, ki je bil razveljavljen z uveljavitvijo ZEKom-1, ta predlog razen navedb aktualnih pravnih podlag ne prinaša bistvenih sprememb. Ker je Mednarodna telekomunikacijska zveza (ITU) v letu 2010 ukinila kodo Evropskega telefonskega številkega prostora (ETNS – 3883), je ustrezna določba opuščena.
13. *Predlogu Splošnega akta o vsebini in obliki vloge za izdajo odločbe o dodelitvi elementov oštevilčenja*³¹: ki vlagatelju omogoča in olajša izraziti svojo zahtevo na vlogi. Novi zakon, za razliko od starega zakona, zahteva, da na podlagi splošnega akta obliko vloge določi agencija. Vlogo za pridobitev odločbe o dodelitvi elementov oštevilčenja lahko vlogi operater, druga fizična ali pravna oseba pa le, če lahko dokaže, da elemente oštevilčenja potrebuje za opravljanje dejavnosti, ki je v javnem interesu, kakor je to določeno v področni zakonodaji ali predpisih EU, ki se nanašajo na elemente oštevilčenja. Vloga mora vsebovati podatke, ki jih agencija potrebuje za vodenje uradne evidence imetnikov odločbe o dodelitvi elementov oštevilčenja in za nadzor uporabe elementov oštevilčenja.
14. *Predlogu Splošnega akta o velikosti številskih blokov, za pridobitev katerih je treba vlogi priložiti projekt*³²: ki določa velikost blokov števil, za pridobitev katerih mora vlagatelj v skladu z zakonom vlogi za pridobitev odločbe o dodelitvi elementov oštevilčenja priložiti projekt, ki vsebuje načrt o oceni potreb za prihodnja tri leta. Glede na vsebino splošni akt o velikosti številskih blokov, za pridobitev katerih je treba vlogi priložiti projekt, ki je bil

²⁴ <http://www.apek.si/vabilo-na-javni-posvet-na-temo-priporocila-o-nadomestilih,-ki-jih-operaterji-povrnejo-svojim-koncnim-uporabnikom-ob-nedelovanju-ali-slabsi-kakovosti-delovanja-javnih-komunikacijskih-storitev->

²⁵ <http://www.apek.si/predlog-splosnega-akta-o-varnosti-omrezij-in-storitev>

²⁶ <http://www.apek.si/mnenja-in-pripombe-na-predlog-splosnega-akta-o-varnosti-omrezij-in-storitev>

²⁷ <http://www.apek.si/osnutek-splosnega-akta-o-obliki-in-nacinu-objave-obvestila-o-spremembi-pogojev-iz-narocniske-pogodbe>

²⁸ mnenja in pripombe zainteresirane javnosti na predlog Splošnega akta o obliki in načinu objave obvestila o spremembi pogojev iz naročniške pogodbe.

²⁹ <http://www.apek.si/predlog-splosnega-akta-o-pretvorbi-stevil-v-enum-stevilke>

³⁰ <http://www.apek.si/predlog-splosnega-akta-o-nacrtu-ostevilcenja>

³¹ <http://www.apek.si/predlog-splosnega-akta-o-vsebini-in-obliki-vloge-za-izdajo-odlocbe-o-dodelitvi-elementov-ostevilcenja>

³² <http://www.apek.si/poziv-za-predlozitev-pripomb,-predlogov-ali-dopolnitev-k-predlogu-splosnega-akta-o-velikosti-stevilskih-blokov,-za-pridobitev-katerih-je-treba-vlogi-priloziti-projekt->

razveljavljen z uveljavitvijo ZEKom-1, ta predlog razen navedb aktualnih pravnih podlag ne prinaša sprememb.

15. *Predlogu Splošnega akta o načrtu prenosljivosti števil*³³, s katerim agencija podrobneje ureja način izvedbe prenosljivosti števil ter tudi tehnične in druge zahteve za izpolnjevanje zakonskih določb o prenosljivosti števil. Glede na vsebino Splošnega akta o prenosljivosti števil, ki je bil razveljavljen z uveljavitvijo ZEKom-1, je v tem predlogu splošnega akta bistvena novost povzeto določilo iz ZEKom-1, ki zahteva prenos številke v enem dnevu. V tekstu so že upoštevani predlogi za spremembe v zvezi z nekaterimi operativnimi postopki pri izmenjavi podatkov preko centralne baze podatkov, časovnimi roki za vzpostavitev delovanja storitev po samem prenosu številke in predlogi v zvezi z vsebino obrazcev. Te spremembe so agenciji predlagali operaterji zavezanci za prenosljivost na temelju preteklih sedemletnih izkušenj delovanja sistema prenosljivosti števil.
16. *Predlogu Splošnega akta o zavarovanju hranjenih podatkov*³⁴: namen predmetnega predloga splošnega akta je določitev minimalnega in nujnega nabora organizacijskih ukrepov za zavarovanje hranjenih podatkov pred slučajnim ali namernim uničenjem, izgubo ali spremembo in nepooblaščenim ali nezakonitim oblikami hrambe, obdelave, dostopa ali razkritja. Mnenja in pripombe zainteresirane javnosti na predlog splošnega akta so objavljene na spletni strani agencije³⁵.
17. *Predlogu Splošnega akta o vsebini in obliki obvestila o zagotavljanju javnih komunikacijskih omrežij oziroma izvajanju javnih komunikacijskih storitev*³⁶: namen tega je, da operaterji agencijo seznanijo s storitvami, ki jih bodo izvajali oz. omrežji, ki jih bodo zagotavljali po novi klasifikaciji, ki jo je agencija pripravila zaradi sprememb in uvedb novih storitev ter omrežij na trgu elektronskih komunikacij. Glede na vsebino splošnega akta, ki je bil razveljavljen z uveljavitvijo ZEKom-1, ta predlog razen navedb aktualnih pravnih podlag, nekaj manjših sprememb.
18. *Predlogu Priporočila o pogodbenih razmerjih med operaterji v medsebojnih pogodbenih razmerjih in pogodbenih razmerjih med njimi in končnimi uporabniki*³⁷: namen tega priporočila je pojasniti operaterjem, na kakšen način urediti pogodbeno razmerja med pogodbenimi strankami skladno z zakonskimi zahtevami, tako da bo v naročniški pogodbi jasno in nedvoumno zapisano, kdo izvaja javne komunikacijske storitve, kdo zagotavlja javna komunikacijska omrežja in dostop za izvajanje javnih komunikacijskih storitev in za kaj prevzema odgovornost v skladu z zakonskimi zahtevami. Priporočilo je obstajalo že pred ZEKom-1 pod imenom »Priporočilo o pogodbenih razmerjih med operaterji elektronskih komunikacijskih omrežij, operaterji posredniki oziroma operaterji preprodajalci in izvajalci javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev ter končnimi uporabniki« in ga je bilo potrebno le preoblikovati v skladu z navedbami členov v novem zakonu, pri čemer pa se nekoliko spreminja tudi v sami vsebini glede na nove zakonske določbe v zvezi z obveznostmi operaterjev, ki zagotavlja javna komunikacijska omrežja, oz. operaterjev, ki izvajajo javno dostopne komunikacijske storitve.
19. *Predlogu Splošnega akta o kakovosti univerzalne storitve*³⁸, s katerim želi agencija zagotoviti ustrezno kakovost storitev, ki spadajo v nabor univerzalne storitve. V skladu z navedenim predlog splošnega akta določa kakovost univerzalne storitve z določitvijo parametrov kakovosti, njihovih mejnih vrednosti in metod merjenja obravnavanih parametrov. Za zagotovitev možnosti preverjanja doseganja predpisane kakovosti predlog splošnega akta določa tudi vsebino, obliko, način in pogostost objave in posredovanja podatkov o kakovosti univerzalne storitve.

³³ <http://www.apek.si/predlog-splosnega-akta-o-prenosljivosti-stevil>

³⁴ <http://www.apek.si/predlog-splosnega-akta-o-zavarovanju-hranjenih-podatkov>

³⁵ <http://www.apek.si/mnenja-in-pripombe-na-predlog-splosnega-akta-o-zavarovanju-hranjenih-podatkov>

³⁶ <http://www.apek.si/predlog-splosnega-akta-o-vsebini-in-obliki-obvestila-o-zagotavljanju-javnih-komunikacijskih-omrezij-oziroma-izvajanju-javnih-komunikacijskih-storitev>

³⁷ <http://www.apek.si/predlog-priporocila-o-pogodbenih-razmerjih>

³⁸ <http://www.apek.si/predlog-splosnega-akta-o-kakovosti-univerzalne-storitve>

20. *Predlogu Splošnega akta o razčlenjenem računu*³⁹, ki določa vsebino osnovne stopnje razčlenitve računa in pogoje za njeno izdajo. V splošnem aktu je izvajalcu univerzalne storitve predpisan minimalen nabor elementov, ki morajo biti v osnovni stopnji razčlenitve računa ločeno navedeni. Na podlagi 138. člena ZEK-om1 pa lahko agencija ugotovi, da ni zadostnega zagotavljanja možnosti za nadzor stroškov iz sedmega odstavka 120. člena zakona in po posvetovanju z javnostjo v splošnem aktu predpiše iste obveznosti vsem operaterjem na vseh tehnologijah. Agencija se je predhodno že posvetovala z Zvezo potrošnikov Slovenije in Svetom za elektronske komunikacije. Glede na izsledke analize potreb za pripravo SA po 138. členu ZEKom-1 je agencija predlog splošnega akta o razčlenjenem računu pripravila na način, da bo obveznost za izdajo osnovne stopnje razčlenitve računa veljala le za operaterja ponudnika univerzalne storitve.
21. *Analizo potrebe za pripravo Splošnega akta po 138. členu ZEKom-1*⁴⁰: ZEKom-1 v 138. členu določa, da v primeru, če na podlagi posvetovanja z zainteresirano javnostjo ugotovi, da na celotnem ozemlju Republike Slovenije ali na njegovem delu ni zadostnega zagotavljanja v nadaljevanju naštetih zmogljivosti oz. upoštevanja obveznosti, lahko s splošnim aktom predpiše, da morajo operaterji, ki zagotavljajo javno dostopne telefonske storitve oz. dostop do javnega komunikacijskega omrežja: omogočiti tonsko izbiranje oz. prikaz identitete kličočega priključka, če je to tehnično in ekonomsko izvedljivo, omogočiti vse ali le nekatere izmed možnosti za nadzor stroškov iz sedmega odstavka 120. člena tega zakona, vključno z možnostmi za nadzor stroškov za podatkovne storitve in upoštevati obveznosti iz 122. člena tega zakona. Agencija je na podlagi predmetne analize zaključila, da ugotovitve do katerih je prišla na podlagi analize stanja na trgu kažejo na to, da niso izpolnjeni pogoji, ki jih za ureditev predmetne problematike s splošnim aktom predpisuje 138. člen ZEKom-1. V zvezi s to analizo je agencija prav tako pozvala zainteresirano javnost da poda svoje mnenje.

Agencija je zainteresirano javnost tudi pozvala, da do 30.4.2013 predlaga morebitne vsebinske spremembe glede na besedilo razveljavljenega Splošnega akta o prenosljivosti števil, ki je služil kot podlaga za pripravo osnutka novega splošnega akta⁴¹.

V prvem četrtletju 2013 je agencija na svojih spletnih straneh objavila analizo upoštevne trga 7 »Zaključevanje govornih klicev v posamičnih javnih mobilnih telefonskih omrežjih (medoperaterski trg)« s predlaganimi ukrepi ter pozvala zainteresirano javnost, naj nanjo poda svoje pripombe oz. morebitne predloge do 24.4.2013.⁴² Mnenja in pripombe zainteresirane javnosti na predmetno analizo so objavljena na spletni strani agencije⁴³, prav tako kot tudi odgovori agencije⁴⁴.

Nadalje je agencija na svojih spletnih straneh objavila še analizo upoštevne trga 10 »Tranzitne storitve v javnem fiksni telefonskem omrežju (medoperaterski trg) « oz. opravila preizkus treh meril⁴⁵ in pozvala zainteresirano javnost, da poda svoje pripombe in morebitne predloge do 17.7.2013.

Prav tako je agencija na začetku drugega četrtletja družbo Telekom Slovenije d.d. na podlagi regulatorne odločbe⁴⁶ določila za operaterja s pomembno tržno močjo na

³⁹ <http://www.apek.si/predlog-splosnega-akta-o-razclenjenem-racunu>

⁴⁰ <http://www.apek.si/analiza-potrebe-za-pripravo-splosnega-akta-po-138-clenu-zakona-o-elektronskih-komunikacijah>

⁴¹ <http://www.apek.si/poziv-za-predlozitev-predlogov-%E2%80%93-novi-splosni-akt-o-prenosljivosti-stevilk>

⁴² <http://www.apek.si/javno-posvetovanje:-analiza-upostevnega-trga-7>

⁴³ <http://www.apek.si/mnenja-in-pripombe-na-analizo-upostevnega-trga-7>

⁴⁴ <http://www.apek.si/odgovori-na-mnenja-in-pripombe-na-objavljeno-analizo-upostevnega-trga-7-%C2%BBzakljucanje-govornih-klicev-v-posamicnih-javnih-mobilnih-telefonskih-omrezjih-%28medoperaterski-trg%29%C2%AB-s-predlaganimi-ukrepi>

⁴⁵ <http://www.apek.si/analiza-upostevnega-trga-10--tranzitne-storitve-v-javnem-fiksni-telefonskem-omrezju-%28medoperaterski-trg%29-preizkus-treh-meril>

⁴⁶ <http://www.apek.si/analize-in-odlocbe-na-reguliranih-upostevnih-trgih>

upoštevem trgu »Dostop do javnega telefonskega omrežja na fiksni lokaciji za rezidenčne in poslovne uporabnike (maloprodajni trg)«.

Ker je agencija zaznala napačno tolmačenje 163. in 164. člena ZEKom-1 v zvezi s hrambo podatkov, je v prvi polovici meseca maja na svojih spletnih straneh objavila pojasnilo v zvezi s tema členoma, ki urejata hrambo podatkov⁴⁷.

V začetku meseca julija je agencija objavila prenovljen portal www.komuniciraj.eu⁴⁸. Ta po novem končnim uporabnikom omogoča meritve hitrosti širokopasovne povezave. Poleg nove funkcionalnosti pa ohranja tudi seznam operaterjev in njihove ponudbe. Portal deluje kot interaktivno orodje. Uporabnikom omogoča enostavne meritve hitrosti širokopasovne povezave brez dodatne programske opreme. Za izvedbo meritve zadostuje, da ima uporabnik v brskalniku vključen »JavaScript«. Obenem portal predstavlja ponudbe operaterjev za vse glavne elektronske komunikacijske storitve, kot so storitve fiksne in mobilne telefonije ter širokopasovne storitve, ki so namenjene končnim uporabnikom. Agencija je pripravila portal v želji, da bi povečala dostopnost in transparentnost informacij. Z njim želi agencija končnim uporabnikom omogočiti, da spoznajo, spremljajo in primerjajo ponudbe različnih operaterjev v njihovi geografski regiji na enem mestu. Za vsebino in aktualnost podatkov na portalu so odgovorni izključno operaterji.

V skladu z 250. členom ZEKom-1, ki je začel veljati v začetku leta, je bil rok za prilagoditev obveznostim o piškotkih, ki se nanašajo na shranjevanje podatkov ali pridobivanje dostopa do podatkov, shranjenih v terminalski opremi naročnika ali uporabnika, pet mesecev po uveljavitvi tega zakona. Tako so na podlagi novega zakona dne 15.6.2013 stopila v veljavo strožja pravila glede uporabe spletnih piškotkov. Po prvem odstavku 157. člena ZEKom-1 je shranjevanje podatkov ali pridobivanje dostopa do podatkov, shranjenih v terminalski opremi naročnika ali uporabnika, dovoljeno samo pod pogojem, da je naročnik ali uporabnik v to privolil potem, ko je bil predhodno jasno in izčrpno obveščen o upravljavcu in namenih obdelave teh podatkov v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

Evropska komisija je 26.6.2013 na svojih spletnih straneh objavila novo študijo o zmogljivosti fiksnih širokopasovnih povezav⁴⁹. Po ugotovitvah te študije lahko uporabniki v povprečju izkoristijo samo 74% oglaševane hitrosti, za katero so plačali. Rezultati za Slovenijo so nekoliko boljši od evropskega povprečja, saj lahko slovenski uporabniki v povprečju izkoristijo 76% oglaševane hitrosti na xDSL-ju in kar 96% oglaševane hitrosti na optiki.

Na spletni strani Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport je bila v začetku meseca julija objavljena novica v zvezi z uveljavljeno Uredbo o izvajanju Uredbe (EU) o gostovanju v javnih mobilnih komunikacijskih omrežjih v EU⁵⁰. Na ravni Evropske unije sprejeta nova Uredba (EU) št. 531/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13.6.2012 o gostovanju v javnih mobilnih komunikacijskih omrežjih v EU, je znatno pocenila storitve gostovanja med potovanjem po drugih državah članicah EU. S 1.7. 2013 so se tako znižale regulirane cene maloprodajnih storitev v državah članicah EU. Poleg reguliranih maloprodajnih cen se znižuje tudi regulirana veleprodajna cena podatkovnih storitev, uporabniki pa imajo tudi samodejno vključen limit za prenos podatkov v višini 50 EUR brez DDV in prejmejo obvestilo, ko poraba doseže 80% limita. Z vstopom Hrvaške v EU od 1.7.2013 veljajo omenjene cene tudi za gostovanje v tej državi, kar bo slovenskim uporabnikom na Hrvaškem občutno zmanjšalo stroške za storitve mobilne telefonije.

⁴⁷ <http://www.apek.si/pojasnilo-agencije-o-tolmacenju-163-in-164-clena-zakona-o-elektronskih-komunikacijah,-ki-urejata-hrambo-podatkov>

⁴⁸ <http://www.apek.si/zazivel-prenovljen-portal-www-komuniciraj-eu>

⁴⁹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-609_sl.htm

⁵⁰ http://www.mizs.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/8163/

Omenimo tudi svetovni dan telekomunikacij in informacijske družbe, ki je bil 17. maja 2013. Svetovni dan telekomunikacij in informacijske družbe⁵¹ je bil letos posvečen temi »Informacijsko komunikacijske tehnologije (IKT) za izboljšanje cestne varnosti«. Varnost v cestnem prometu je svetovni problem, ne le zaradi preprečevanja poškodb, temveč tudi v smislu izboljšanja učinkovitosti upravljanja prometa, kot orodja za preprečevanje nadaljnjih vplivov cestnega prometa na okolje in posledično klimatske spremembe. Mednarodna telekomunikacijska organizacija (ITU) poskuša razviti globalne standarde na področju najnaprednejših IKT za inteligentne transportne sisteme (ITS) in varnost voznikov, ki izkoriščajo kombinacijo računalnikov, komunikacij, pozicioniranja in avtomatiziranih tehnologij, vključujoč avtomobilске radarje za preprečevanje trkov.

Skladno z drugim odstavkom 10. člena ZEKom-1 so investitorji pred začetkom projektiranja dolžni z objavo preko spletnih strani agencije pozvati zainteresirane za soinvestiranje v novo infrastrukturo k skupni gradnji oz. zainteresirane zakupnike za tako projektirana javna komunikacijska omrežja, z rokom najmanj 20 dni za izjasnitev o takšnem interesu. V prvem četrtletju je bilo tako na spletni strani agencije⁵² objavljenih 19 pozivov (16 pozivov pri gradnji komunikacijske infrastrukture in 3 pozivi pri gradnji druge vrste gospodarske infrastrukture) zainteresiranim soinvestitorjem v javna komunikacijska omrežja in pripadajočo infrastrukturo oz. potencialnim zakupnikom k skupni gradnji ali predvidenem zakupu zmogljivosti javnih komunikacijskih omrežij. V teh primerih gre predvsem za gradnje novih GSM/UMTS baznih postaj in odprtih širokopasovnih omrežij na ravni občin, in sicer:

- družba Telekom Slovenije d.d.:	7
- družba Telemach d.o.o.:	1
- družba Tušmobil d.o.o.:	3
- družba Si.mobil d.d.:	4
- Občina Škofja Loka:	1
- Občina jezersko:	1
- Občina Sodražica	1
- Kabel TV d.o.o.	1

Poleg tega je agencija dobila še 6 obvestil o nameri skupne gradnje (3x družba Telemach d.o.o. z zgoraj navedenimi občinami, 2x družba Telemach d.o.o. skupaj z družbo Telekom Slovenije d.d., 1x družba Gratel d.o.o. skupaj z občino Jezersko) in obvestilo družbe Telekom Slovenije d.d., da pri 3 projektih odstopa od skupne gradnje z družbo Telemach d.o.o.

Na slovenskem trgu elektronskih komunikacij je bilo na dan 30.6.2013 v uradno evidenco agencije vpisanih 146 operaterjev.

Agencija je poročilo za drugo četrtletje leta 2013 pripravila na podlagi četrtletnega poročanja aktivnih operaterjev preko portala <https://partner.apek.si>.

Agencija se je v preteklosti srečevala z nepravočasnim in napačnim poročanjem podatkov s strani operaterjev, zaradi česar je s časovnim zamikom objavljala četrtletna poročila in posredovala zahtevane podatke drugim nacionalnim ter mednarodnim institucijam. Zato se je odločila, da bo pri zbiranju in obdelavi podatkov upoštevala statistično dopustno odstopanje zaradi neporočanih, napačnih podatkov ali podatkov v napačnih razdelkih. Obenem to pomeni, da bodo v prihodnje v grafih in tabelah prikazani podatki tistih operaterjev, ki bodo do roka posredovali podatke v četrtletnih in letnih elektronskih vprašalnikih in ki s svojimi tržnimi deleži predstavljajo 95% opazovanega trga. Za vse preostale operaterje bo agencija

⁵¹ <http://www.apek.si/svetovni-dan-telekomunikacij-in-informacijske-druzbe-2013>

⁵² <http://www.apek.si/pozivi>

sprovedla ustrezne postopke in ustrezno ukrepala. Skladno z navedenim bodo vsa odstopanja podatkov v grafih in tabelah posledica naknadnih poročanj in popravkov operaterjev, ki jih agencija v svojem poročilu ne bo posebej komentirala.

Povzetek trendov na trgu elektronskih komunikacij (nekaj glavnih ugotovitev):

- ☞ trend rasti deleža IP telefonije na trgu fiksne telefonije se je nadaljeval tudi v drugem četrtnetju;
- ☞ penetracija aktivnih uporabnikov mobilne telefonije na prebivalstvo se je zvečala;
- ☞ tudi v drugem četrtnetju penetraciji fiksne širokopasovnega dostopa do interneta glede na gospodinjstvo in prebivalstvo naraščata;
- ☞ tržni delež alternativnih operaterjev fiksne širokopasovnega dostopa do interneta po številu priključkov raste;
- ☞ največ priključkov širokopasovnega dostopa do interneta beleži xDSL tehnologija, vendar število priključkov slednje upada, medtem ko je prisoten trend naraščanja priključkov dostopa do interneta prek kablanskega modema in optičnih priključkov;
- ☞ konec drugega četrtnetja ima na trgu še vedno največji tržni delež kablaska televizija, vendar se ji IP televizija vse bolj približuje;
- ☞ tudi v drugem četrtnetju 2013 se je zvišalo število priključkov po vseh paketnih ponudbah;
- ☞ največji delež na veleprodaji tako glede dostopa preko optičnega kot tudi bakrenega omrežja predstavlja razvezan dostop in bistveno manjši del dostop z bitnim tokom.

1. Trg fiksne telefonije

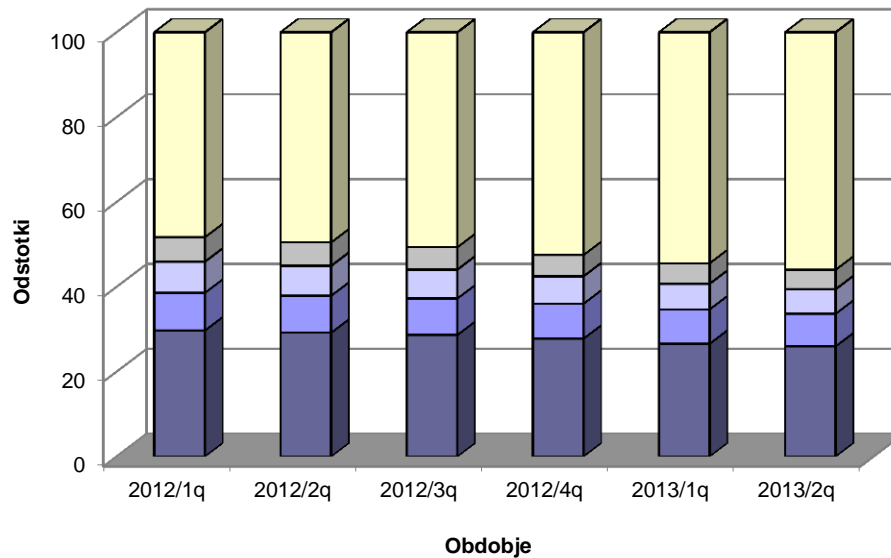
Fiksna telefonija še vedno predstavlja pomemben del trga elektronskih komunikacij, ki pa je že dobro razvit, zato je njena rast upočasnjena. Trajno rast bo v prihodnosti mogoče zagotoviti z novimi inovativnimi storitvami in poslovnimi modeli, kar bi omogočil prehod na okolje naslednje generacije, saj prinaša nove priložnosti in izzive.

Operaterji fiksno telefonijo ponujajo kot klasično fiksno telefonijo ali kot IP telefonijo. Klasično fiksno telefonijo vse bolj nadomešča IP telefonija, kar je razvidno iz trenda rasti deleža IP telefonije na račun klasične fiksne telefonije. Slednji predstavlja upravljana IP telefonija substitut predvsem zaradi glavnih področij, ki so vključena v regulatorni vidik, in sicer: oštevilčenje, prenosljivost številke in dostop do storitev klica v sili, obveznosti medomrežnega povezovanja in povezave med dvema koncema (end to end connectivity). Vsak upravljani IP telefonski priključek ima dodeljeno telefonsko številko iz javnega številkega prostora, omogoča IP telefonsko storitev kot upravljano govorno telefonijo, za katero je značilno, da je zagotovljena njena kakovost. Struktura številke iz nacionalnega načrta oštevilčenja je definirana v priporočilu ITU-T E.164. Oštevilčenje po E.164 igra posebno vlogo, saj omogoča prejemanje klicev iz tradicionalnih telefonskih omrežij. Zaradi predhodno navedenega je IP telefonija javno dostopna telefonska storitev. Javno dostopna telefonska storitev je v ZEKom opredeljena kot storitev, ki je na voljo javnosti in zajema oddajanje in sprejemanje notranjih in mednarodnih klicev ter dostop do storitev klica v sili preko številke, ki so za te storitve določene v načrtu oštevilčenja in lahko vsebuje, kadar je to primerno, eno ali več naslednjih storitev: zagotavljanje pomoči posredovalca, zagotavljanje službe za dajanje informacij o naročnikih, zagotavljanje imenikov, zagotavljanje javnih telefonskih govornic, zagotavljanje storitev pod posebnimi pogoji, zagotavljanje posebnih zmogljivosti za uporabnike-invalidne ali uporabnike s posebnimi socialnimi potrebami oziroma zagotavljanje storitev preko negeografskih številke. Operaterji IP telefonijo praviloma ponujajo v cenovno ugodnih paketih v kombinaciji z drugimi elektronskimi komunikacijskimi storitvami kot so širokopasovni dostop do interneta, IP televizija in mobilna telefonija.

Večina operaterjev ponuja storitev IP telefonije v cenovno ugodnih paketih storitev (dvojček oz. »double play«, trojček oz. »triple play« in četverček oz. »quadruple play«) in prav to je eden izmed najpomembnejših razlogov za spremembo razmerja med klasično in IP telefonijo. Glede na podatke iz grafičnega prikaza št. 24 je v prihodnje za pričakovati nadaljnjo rast trojčka in četverčka in s tem tudi storitve IP telefonije. Te konvergenčne (združene) ponudbe namreč vključujejo fiksno telefonijo (gre za IP telefonijo), prenos podatkov in televizijo ter pri četverčku še mobilno telefonijo, naročnik pa ima z enim operaterjem sklenjeno pogodbo za vse storitve v paketu, ki mu za navedene storitve izda enoten račun. Storitve klasične telefonije je v nasprotju z IP telefonijo cenovno nekonkurenčna in glede na to, da ni konvergenčna storitev, jo operaterji ne ponujajo v paketih storitev. Na naraščajoči trend IP telefonije tako pomembno vplivajo kombinirane ponudbe elektronskih komunikacijskih storitev operaterjev.

Družba Telemach d.o.o. se je priključila skupini United Group, ki združuje več vodilnih telekomunikacijskih družb iz regije Adria. V skupini sta že vključena največja kabelska operaterja iz Srbije ter Bosne in Hercegovine (BIH) SBB Srbija in Telemach B&H, Total TV d.o.o. in 15 manjših podjetij.⁵³

⁵³ Vir: Navedbe tiskanih medijev april – junij 2013

Graf št. 1: Deleži telefonskih priključkov po tehnologijah

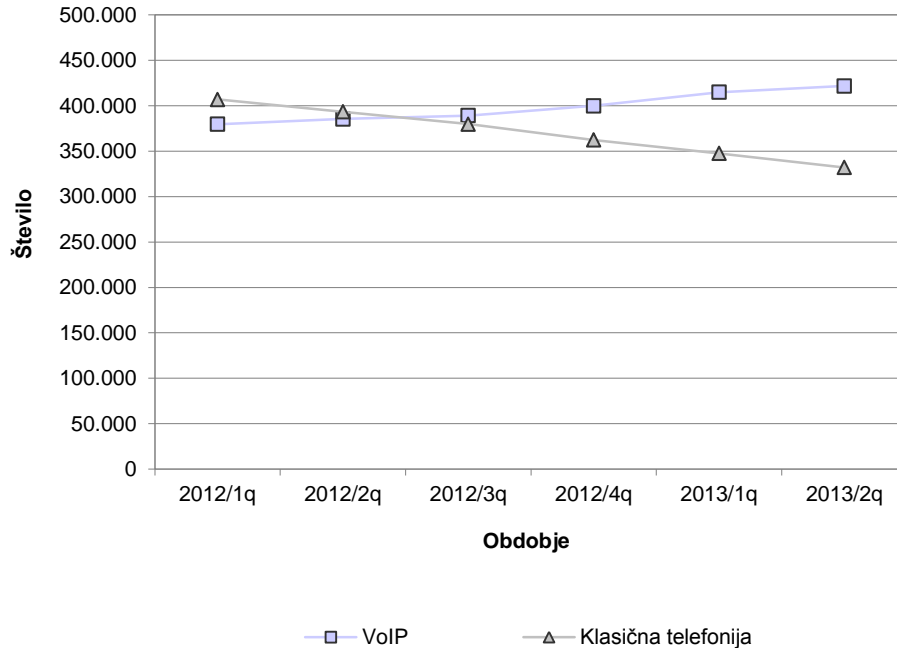
■ PSTN
 ■ PSTN Centreks
 ■ ISDN BRA
 ■ ISDN PRA
 ■ ISDN Centreks
 ■ VoIP

	2012/1q	2012/2q	2012/3q	2012/4q	2013/1q	2013/2q
PSTN	29,7	29,2	28,7	27,8	26,6	26,0
PSTN Centreks	8,9	8,7	8,6	8,2	8,1	7,7
ISDN BRA	7,3	7,0	6,8	6,4	6,0	5,7
ISDN PRA	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
ISDN Centreks	5,7	5,5	5,2	5,0	4,8	4,6
VoIP	48,3	49,5	50,6	52,5	54,4	55,9

Vir: APEK, september 2013

Trend rasti deleža IP telefonije na trgu fiksne telefonije se je nadaljeval tudi v drugem četrtletju in dosegel 55,9%. Posledično upada delež klasične telefonije, ki je konec opazovanega obdobja znašal 44,1%.

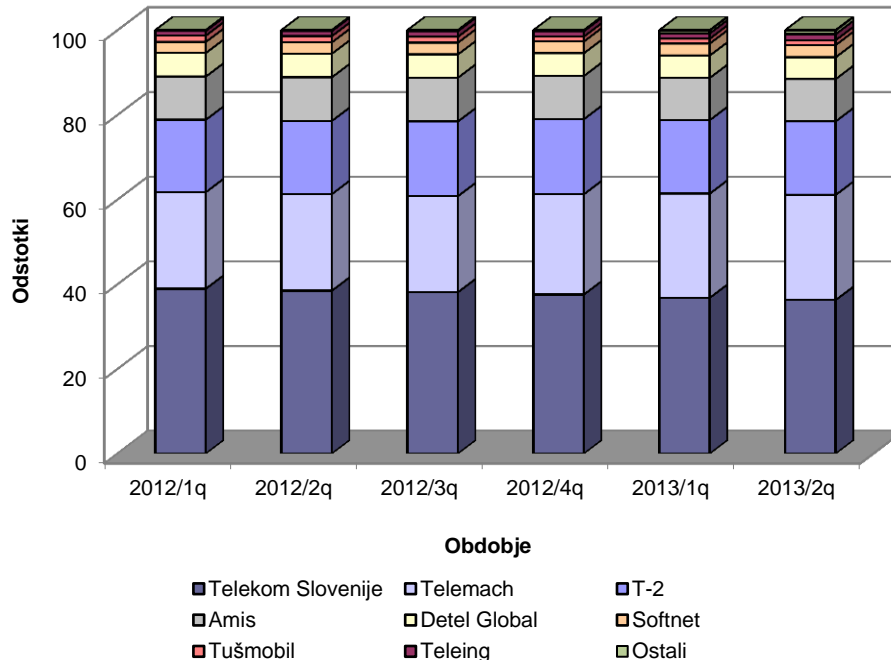
Graf št. 2 : Trend gibanja IP telefonskih priključkov in priključkov klasične telefonije

Vir: APEK, september 2013

Le nekateri alternativni operaterji gradijo svojo dostopovno infrastrukturo, vendar je pokritost s slednjo v večini primerov nezadovoljiva (predvsem na ruralnih področjih) ali pa operaterji nimajo svoje lastne infrastrukture, zato se poslužujejo reguliranih oblik dostopa. Slednji javno dostopne nacionalne telefonske storitve na fiksni lokaciji ponujajo prek infrastrukture družbe Telekom Slovenije d.d., ki jim je dostopna na podlagi storitev reguliranih medoperaterskih trgov. Zaradi regulacije na medoperaterskih trgih (bitni tok in razvezava krajevne zanke) je bil na trg fiksne telefonije tako omogočen vstop tudi novim alternativnim operaterjem ponudnikom IP telefonije.

Graf št. 3: Tržni deleži operaterjev, ki ponujajo storitve IP telefonije, po številu priključkov

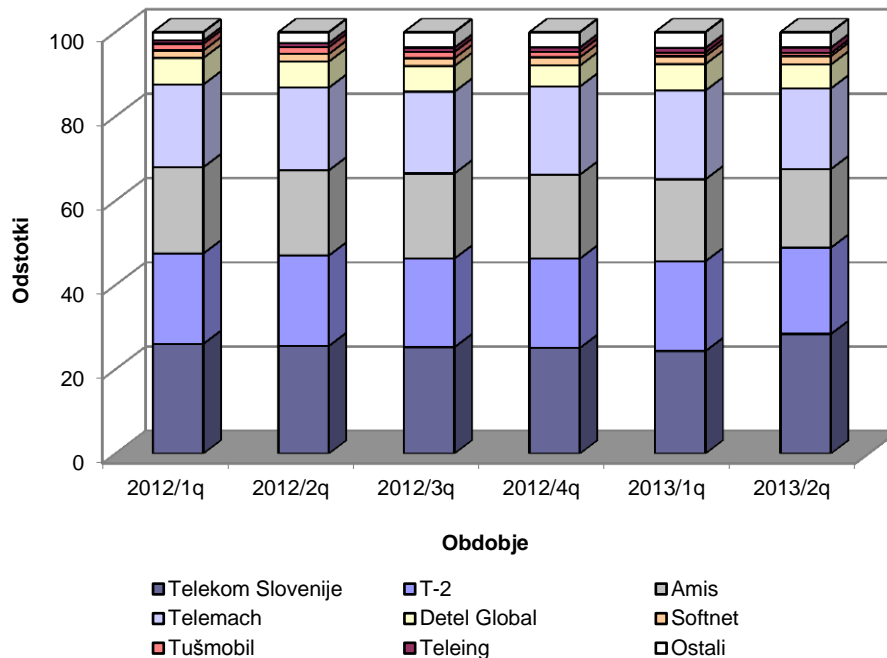
	2012/1q	2012/2q	2012/3q	2012/4q	2013/1q	2013/2q
Telekom Slovenije	39,0	38,5	38,2	37,6	36,8	36,3
Telemach	22,8	22,8	22,7	23,7	24,6	24,8
T-2	17,1	17,3	17,7	17,7	17,4	17,4
Amis	10,2	10,3	10,3	10,2	10,0	10,0
Detel Global	5,6	5,6	5,5	5,4	5,3	5,1
Softnet	2,6	2,7	2,8	2,8	2,8	2,9
Teleing	1,1	1,2	1,3	1,3	1,3	1,4
Tušmobil	1,5	1,5	1,4	1,2	1,1	1,1
Ostali	0,1	0,2	0,2	0,2	0,7	0,9

Vir: APEK, september 2013

Družba Telemach d.o.o. se s svojim 24,8% tržnim deležem priključkov IP telefonije, ki ga je glede na predhodno četrtletje zvečala, vse bolj približuje vodilni družbi Telekom Slovenije d.d. s 36,3% tržnim deležem. Na tretjem mestu jima z nespremenjenim 17,4% tržnim deležem sledi družba T-2 d.o.o. Družbi Amis d.o.o. (10,0%) in Tušmobil d.o.o. (1,1%) se tržna deleža tako kot družbi T-2 d.o.o. nista spremenila. Družbe Detel Global d.d., Softnet d.o.o., Teleing d.o.o., Tušmobil d.o.o., in skupina ostalih alternativnih operaterjev so poslovanje zaključile s tržnim deležem pod 10,0%. Tržni delež se je na 5,1% zmanjšal družbi Detel Global d.d. Družbama Softnet d.o.o. (2,9%) in Teleing d.o.o. (1,4%) se je tržni delež malenkostno zvečal. Rast tržnega deleža je zabeležila skupina ostalih alternativnih operaterjev. Konec opazovanega četrtletja je skupina zaključila z 0,9% tržnim deležem.

Iz navedenega je mogoče ugotoviti, da se vedno več rezidenčnih in poslovnih uporabnikov odloča za prehode h konkurenčnim alternativnim operaterjem, ki uspešno gradijo svojo dostopovno infrastrukturo in tistim, ki v primeru, da nimajo svoje lastne infrastrukture, ponujajo IP telefonijo preko infrastrukture družbe Telekom Slovenije d.d., ki jim je dostopna na podlagi storitev reguliranih medoperaterskih trgov.

Graf št. 4: Tržni deleži operaterjev, ki ponujajo storitve IP telefonije, po govornem prometu

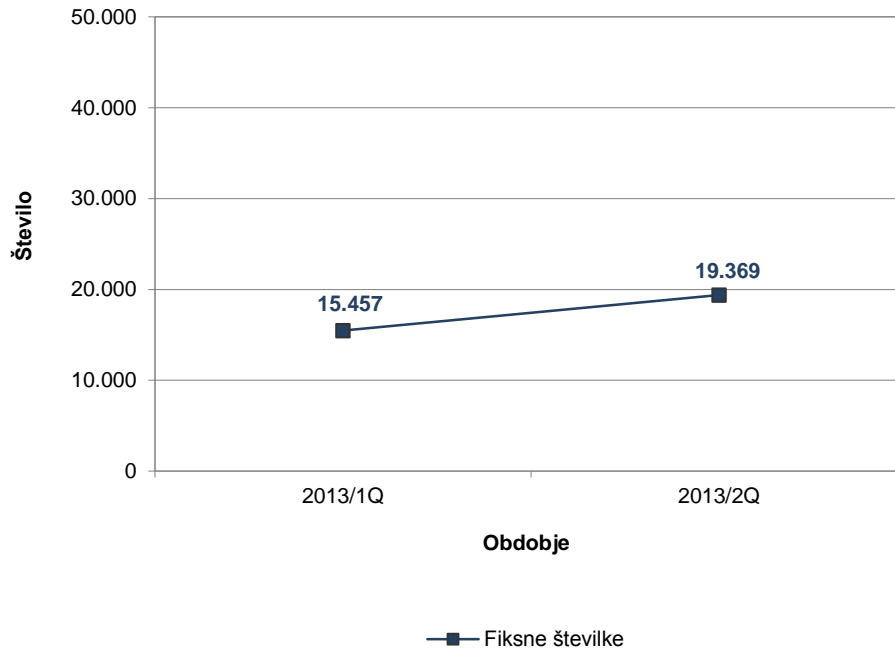

	2012/1q	2012/2q	2012/3q	2012/4q	2013/1q	2013/2q
Telekom Slovenije	26,1	25,6	25,3	25,1	24,4	28,4
T-2	21,4	21,5	21,0	21,2	21,3	20,5
Telemach	19,6	19,6	19,4	20,9	21,1	19,1
Amis	20,5	20,2	20,2	19,9	19,4	18,6
Detel Global	6,3	6,2	6,1	5,0	6,3	5,7
Softnet	1,8	1,8	1,8	2,0	1,9	2,0
Teleing	0,8	1,0	1,0	1,0	1,1	1,3
Tušmobil	1,6	1,6	1,5	1,3	0,8	0,7
Ostali	2,0	2,6	3,7	3,6	3,7	3,6

Vir: APEK, september 2013

Vodilni položaj po govornem prometu IP telefonije je tudi konec opazovanega obdobja z 28,4% tržnim deležem obdržala družba Telekom Slovenije d.d. in ga tako po daljšem obdobju ponovno zvečala. Sledijo ji družbe v primerjavi s predhodnim četrtletjem nižjimi tržnimi deleži, in sicer družbe T-2 d.o.o. z 20,5%, Telemach d.o.o. z 19,1% in Amis d.o.o. z 18,6% tržnim deležem. Družbe Detel Global d.d., Softnet d.o.o., Teleing d.o.o., Tušmobil d.o.o. in skupina ostalih alternativnih operaterjev so poslovanje zaključili s tržnimi deleži pod 6,0%. Tržni delež se je zvečal družbama Softnet d.o.o. na 2,0% in Teleing d.o.o. na 1,3%, medtem ko se je slednji zmanjšal družbama Detel Global d.d. na 5,7% in Tušmobil d.o.o. na 0,7% ter skupini ostalih alternativnih operaterjev na 3,6%.

Graf. 5: Število prenosov fiksnih telefonskih števil k operaterjem

Vir: poročilo upravljavca CBP na dan 10.7.2013

Eden od pomembnih dejavnikov konkurence na trgu je prenosljivost števil, ki uporabnikom omogoča lažje prehajanje med operaterji. V Sloveniji je bila prenosljivost fiksnih števil uvedena dne 10.5.2006.

V zgornjem grafu je prikazano število prenosov fiksnih telefonskih števil (transakcij) k operaterjem v opazovanem obdobju, pri čemer so upoštevane vse transakcije (k drugim operaterjem in nazaj k prvotnemu operaterju). Tako je bilo po podatkih upravljavca centralne baze na dan 10.7.2013 v drugem četrtletju 2013 prenesenih 19.369 fiksnih števil, od tega 121 števil storitev z dodano vrednostjo oz. od uvedbe prenosljivosti skupaj 422.320 fiksnih števil in od tega 531 števil storitev z dodano vrednostjo.

2. Trg mobilne telefonije

V današnjem času želi biti večina ljudi ves čas dosegljiva bodisi zaradi poslovnih, bodisi zaradi osebnih razlogov. Klici na fiksni telefon zagotavljajo manjšo verjetnost dosega klicanega, saj so fiksni telefonski priključki vezani na določeno lokacijo, medtem ko je prednost uporabe mobilnih telefonov prav v tem, da omogočajo dosegljivost skoraj kjerkoli. Verjetnost, da bomo kot kličoči dosegli klicanega je ob klicu na mobilni telefon praviloma večja. Fiksna telefonija te mobilnosti ne nudi.

Z mobilnimi telefoni je komuniciranje enostavnejše in povsem neodvisno od fiksnega telefonskega omrežja, kar povečuje učinkovitost posameznika v poslovnem in zasebnem življenju. Slednje je zaradi hitrega tempa življenja zelo pomembno.

Današnji način življenja vse bolj pogojuje našo odvisnost od mobilnih telefonov. Mnogi si življenja brez mobilnih telefonov in njihovih pripomočkov zelo težko predstavljajo. Tako gospodinjstva kot tudi končni uporabniki imajo v večini primerov več kot en mobilni telefon. Ponudba storitev, namenjenih uporabnikom mobilne telefonije, je zelo raznolika, saj vključuje govorne storitve, podatkovne storitve in sporočilne storitve (SMS, MMS storitve). Med uporabniki so najbolj razširjene govorne storitve (klepeti, predali, govorni portali). Med podatkovne storitve uvrščamo predvsem dostop do interneta, prenos datotek in uporabo storitev WAP (Wireless Application Protocol). Za mnoge med nami je zelo priročno pošiljanje in branje elektronske pošte za službene in zasebne namene. Na voljo so tudi druge zanimive storitve na spletu kot so mobilno nakupovanje, rezervacije, kino sporedi, novice itd. Med mlajšimi uporabniki pa se je razširil skrajšan način pisanja SMS sporočil.

Končni uporabniki mobilne telefonije pa že dolgo niso več zadovoljni samo z govornimi in sporočilnimi storitvami. Njihove potrebe so vedno večje. Povprašujejo po različnih drugih storitvah, med katerimi je na prvem mestu dostop do interneta. Posledica tega je, da je mobilna telefonija prevzela vodilno vlogo pri uvajanju novih storitev.

Vse več uporabnikov uporablja mobilne telefone zaradi možnosti fotografiranja, predvajanja glasbe, pošiljanja in sprejemanja elektronske pošte, brskanja po spletu, uporabe različnih aplikacij ipd. in ne samo zaradi osnovne funkcije telefoniranja. Med njimi je vse več zaposlenih in mladine, katerim so tovrstne storitve nepogrešljive, zlasti mobilni internet, ki jim ves čas nudi dostop do potrebnih informacij in seveda dostopnost kjerkoli se nahajajo. Tako se dogaja, da tisti posamezniki, ki še pred kratkim niso imeli mobilnega telefona, brez njega ne morejo več. Mobilni operaterji se tako trudijo ponuditi svojim končnim uporabnikom čimveč zanimivih aplikacij.

Nadgradnje mobilnih omrežij končnim uporabnikom omogočajo hitrejše in bolj učinkovito pošiljanje in sprejemanje elektronske pošte z velikimi priponkami, nalaganje dokumentov, prenos programov, iger, filmov, glasbe ipd., brskanje po spletu, ogled multimedijskih vsebin, internetne televizije itd., kar ima za skupni imenovalec končnim uporabnikom zagotoviti oziroma vzdrževati nivo kakovosti storitev in ponuditi nove naprednejše storitve.

Trg mobilne telefonije je specifičen, saj se gostovanje v omrežjih Evropske unije regulira z Uredbo o gostovanju v javnih mobilnih komunikacijskih omrežjih v Evropski uniji, ki se nanaša na cene klicev, SMS in MMS storitve, prenos podatkov, zaščitne mehanizme pred preveliko porabo ipd.

Družba Telekom Slovenije d.d. je v prejšnjem četrtletju začela ponujati storitve v LTE omrežju. V tem četrtletju je družba intenzivno nadaljevala gradnjo baznih postaj, ki so sedaj postavljene že na 103 lokacijah. S tem je dosegla skoraj 40% pokritost prebivalstva z LTE omrežjem.⁵⁴

Družba Simobil d.d. je v tem četrtletju vključila 15 MHz pas na frekvenčnem pasu 1800 MHz in s tem svojim uporabnikom teoretično omogočila LTE hitrosti prenosa k uporabniku do 90 Mbps.⁵⁵

Družba Simobil d.d. je s 7. majem začela ločeno zaračunavati SMS in MMS sporočila poslana na telefonske številke drugih držav.⁵⁶

Družba Telekom Slovenije d.d. je za svoje naročnike paketa Itak začela ponujati novo storitev Itak Plejs. Ta združuje IP televizijo, video na zahtevo in internetno multimedijško shrambo. Uporabniki si lahko na takšen način pogledajo videoposnetke, filme, slike in druge dokumente, ki jih imajo shranjene v svojem multimedijškem oblaku, pregledujejo spored za 160 TV programov in spremljajo preko 10 TV programov v živo. Vse storitve so uporabnikom dostopne vedno in povsod na osebem računalniku, tablici ali pametnem telefonu, ki ima nameščeno aplikacijo Itak Plejs. Uporabnikom je omogočen tudi varen prenos videoposnetkov, filmov, slik in dokumentov med napravami kjerkoli in kadarkoli, ne da bi pri tem izgubil sled za zadnjo različico datoteke.⁵⁷

Iz grafa št. 6 je razvidno, da se je v primerjavi z minulim četrtletjem penetracija aktivnih uporabnikov mobilne telefonije na prebivalstvo⁵⁸ zvečala za 0,4% točko in znaša 109,4%.

⁵⁴ Vir: Navedbe tiskanih medijev april – junij 2013

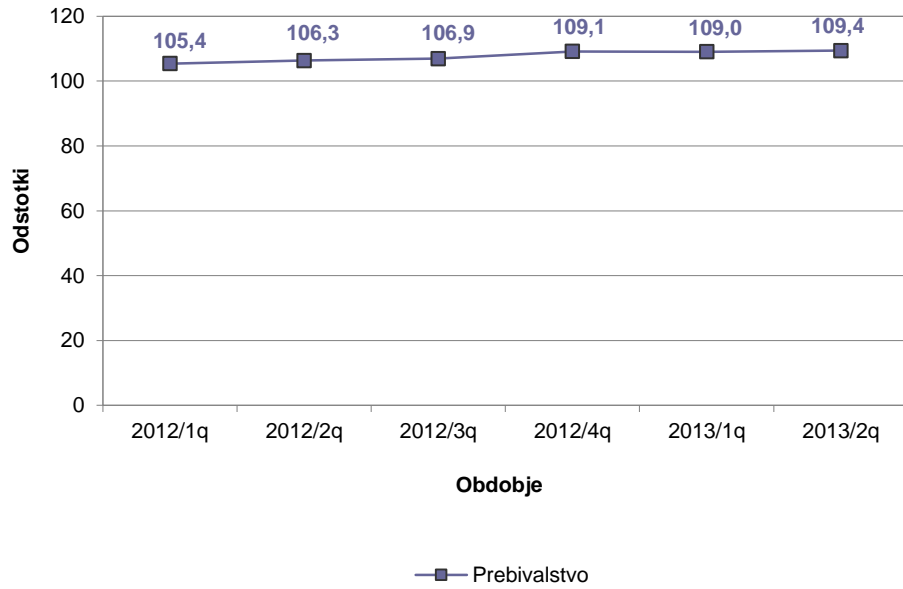
⁵⁵ Vir: Navedbe tiskanih medijev april – junij 2013

⁵⁶ Vir: Navedbe tiskanih medijev april – junij 2013

⁵⁷ Vir: Navedbe tiskanih medijev april – junij 2013

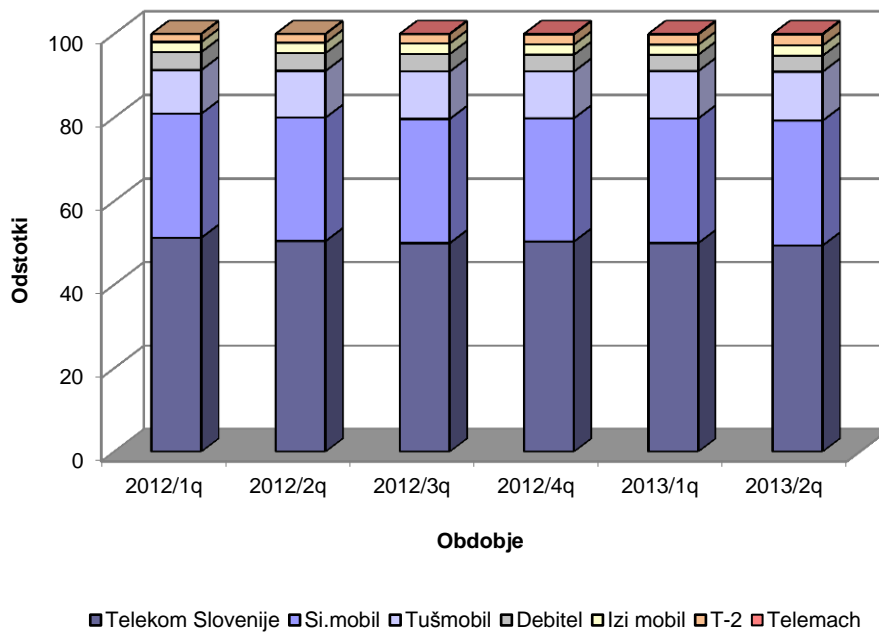
⁵⁸ Agencija meri penetracijo aktivnih mobilnih uporabnikov. To so uporabniki, ki imajo kot naročniki veljavno pogodbo in so kot predplačniki vsaj enkrat v zadnjih treh mesecih opravili ali prejeli klic, poslali SMS ali MMS sporočilo oziroma uporabljali podatkovne storitve. Penetracija aktivnih mobilnih uporabnikov je izračunana kot število rezidenčnih in poslovnih uporabnikov, ki imajo kot naročniki veljavno pogodbo in so kot predplačniki vsaj enkrat v zadnjih treh mesecih opravili ali prejeli klic, poslali SMS ali MMS sporočilo oziroma uporabljali podatkovne storitve, na število prebivalcev v Republiki Sloveniji. Agencija za izračun stopnje penetracije poleg omenjenih podatkov upošteva vsakokratne podatke števila prebivalstva, kot jih poroča Statistični urad Republike Slovenije.

Graf št. 6: Penetracija aktivnih uporabnikov mobilne telefonije na prebivalstvo

Vir: APEK, september 2013

Graf št. 7: Deleži aktivnih uporabnikov mobilne telefonije po operaterjih

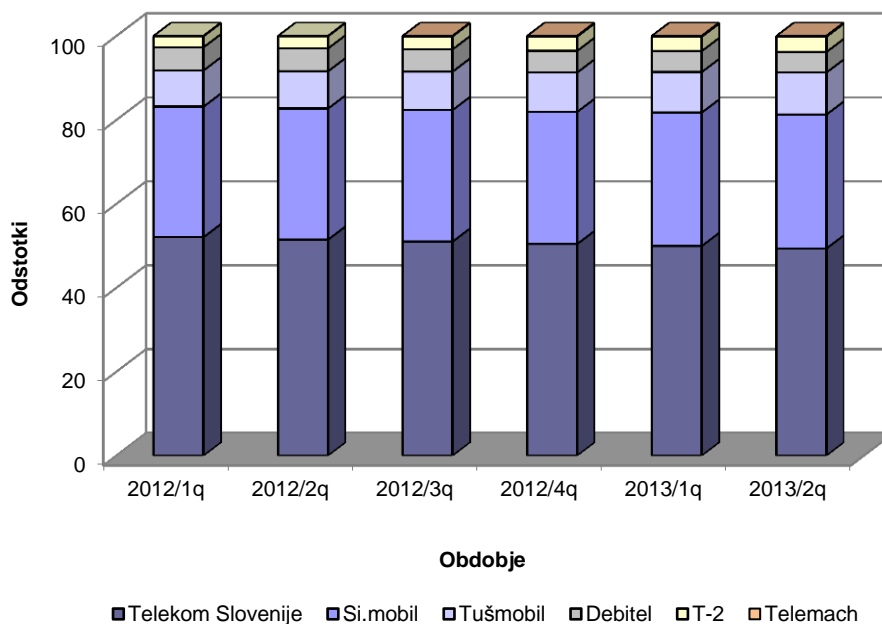

	2012/1q	2012/2q	2012/3q	2012/4q	2013/1q	2013/2q
Telekom Slovenije	51,2	50,4	49,9	50,3	50,0	49,4
Si.mobil	29,7	29,6	29,7	29,5	29,8	29,9
Tušmobil	10,4	11,2	11,4	11,2	11,3	11,7
Debitel	4,3	4,3	4,2	4,0	3,9	3,8
T-2	1,9	2,1	2,2	2,4	2,5	2,6
Izi mobil	2,4	2,5	2,5	2,4	2,4	2,5
Telemach			0,0	0,1	0,1	0,1

Vir: APEK, september 2013

V opazovanem obdobju se je družbi Telekom Slovenije d.d. tržni delež aktivnih uporabnikov mobilne telefonije zmanjšal na 49,4%. Družbi Telekom Slovenije d.d. se s svojim tržnim deležem približuje družba Si.mobil d.d., ki je zabeležila 29,9% tržni delež. Tržni deleži glede na prejšnje obdobje so se povečali tudi družbam Tušmobil d.o.o. na 11,7%, T-2 d.o.o. na 2,6% in Izi mobil d.d. na 2,5%. Družbi Debitel d.d. se je tržni delež zmanjšal na 3,8%, medtem ko je družbi Telemach d.o.o. ostal nespremenjen.

Graf št. 8: Deleži naročnikov po operaterjih

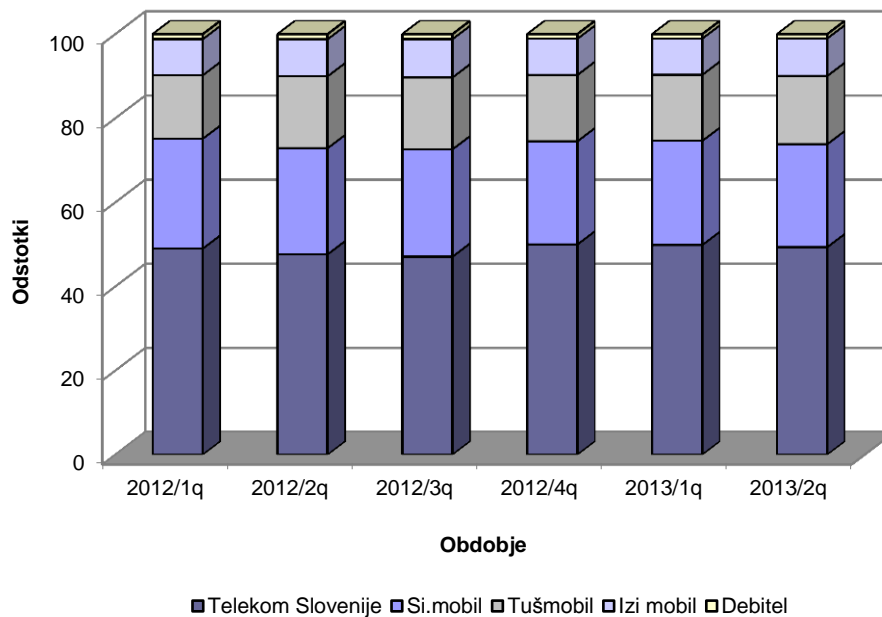
	2012/1q	2012/2q	2012/3q	2012/4q	2013/1q	2013/2q
Telekom Slovenije	52,1	51,5	51,0	50,5	50,0	49,4
Si.mobil	31,1	31,2	31,4	31,5	31,8	31,9
Tušmobil	8,6	8,9	9,1	9,4	9,7	10,0
Debitel	5,5	5,4	5,3	5,2	5,0	4,9
T-2	2,6	2,9	3,1	3,4	3,4	3,6
Telemach			0,0	0,1	0,1	0,1

Vir: APEK, september 2013

Največji tržni delež naročnikov mobilne telefonije je tudi konec drugega četrtletja 2013 zabeležila družba Telekom Slovenije d.d. Poslovanje je zaključila z 49,4% tržnim deležem, ki

pa je manjši v primerjavi s prvim četrtletjem 2013. Druga po številu naročnikov mobilne telefonije je z 31,9% tržnim deležem družba Si.mobil d.d. Prav tako se je delež zvečal družbi Tušmobil d.o.o. na 10,0% in družbi T-2 d.o.o., ki je dosegla 3,6% tržni delež. Družba Debitel d.d. je zabeležila zmanjšanje tržnega deleža na 4,9%, medtem ko se tržni delež družbi Telemach d.o.o. ni spremenil (0,1%).

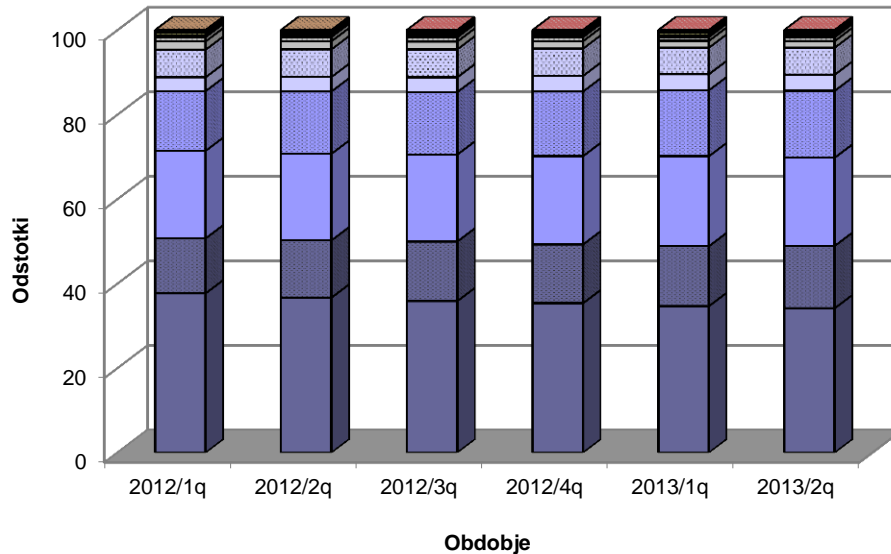
Graf št. 9: Deleži predplačnikov po operaterjih

	2012/1q	2012/2q	2012/3q	2012/4q	2013/1q	2013/2q
Telekom Slovenije	49,0	47,7	47,1	50,0	49,9	49,4
Si.mobil	26,1	25,2	25,5	24,5	24,8	24,5
Tušmobil	15,1	17,1	17,1	15,8	15,7	16,2
Izi mobil	8,6	8,8	9,1	8,6	8,6	8,9
Debitel	1,2	1,2	1,2	1,1	1,0	1,0

Vir: APEK, september 2013

Med mobilnimi operaterji na slovenskem trgu elektronskih komunikacij je družba Telekom Slovenije d.d. na vodilnem mestu z 49,4% tržnim deležem predplačnikov po operaterjih. Kljub temu se je slednji v primerjavi s prvim četrtletjem zmanjšal. Delež predplačnikov mobilnih alternativnih operaterjev je v opazovanem četrtletju dosegel vrednost 50,6%. Največji tržni delež med njimi ima družba Si.mobil d.d., ki je poslovanje zaključila s 24,5% nižjim tržnim deležem. Sledi ji družba Tušmobil d.o.o., ki je svoj tržni delež povečala na 16,2%. Družba Izi mobil d.d. ima večji tržni delež, medtem ko se tržni delež družbe Debitel d.d. ni spremenil.

Graf št. 10: Deleži posredovanega govornega prometa po operaterjih

■ Telekom Slovenije (v lastno)	■ Telekom Slovenije (v druga)
■ Si.mobil (v lastno)	■ Si.mobil (v druga)
■ Tušmobil (v lastno)	■ Tušmobil (v druga)
■ Debitel (v lastno)	■ Debitel (v druga)
■ T-2 (v lastno)	■ T-2 (v druga)
■ Izi mobil (v lastno)	■ Izi mobil (v druga)
■ Telemach (v lastno)	■ Telemach (v druga)

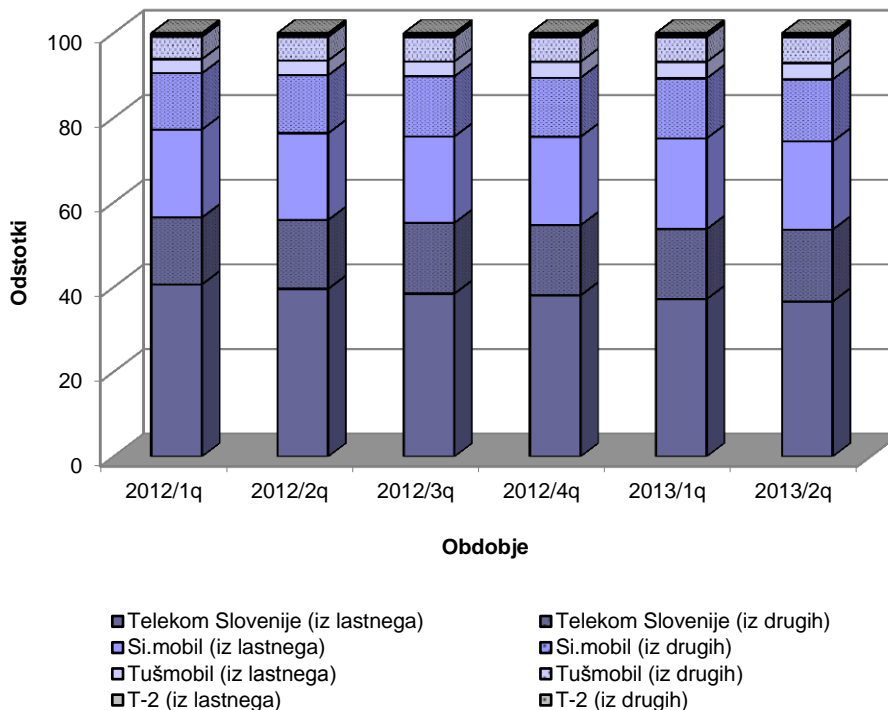
	2012/1q	2012/2q	2012/3q	2012/4q	2013/1q	2013/2q
Telekom Slovenije (v lastno)	37,7	36,7	35,9	35,4	34,7	34,2
Telekom Slovenije (v druga)	13,0	13,6	14,1	13,9	14,2	14,8
Si.mobil (v lastno)	20,7	20,5	20,6	20,9	21,3	20,9
Si.mobil (v druga)	14,1	14,8	14,8	15,3	15,6	15,8
Tušmobil (v lastno)	3,3	3,4	3,5	3,7	3,8	3,8
Tušmobil (v druga)	6,5	6,5	6,6	6,4	6,3	6,4
Debitel (v lastno)	2,0	1,9	1,9	1,8	1,6	1,6
Debitel (v druga)	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9
T-2 (v lastno)	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
T-2 (v druga)	0,6	0,5	0,6	0,5	0,6	0,6
Izi mobil (v lastno)	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Izi mobil (v druga)	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3
Telemach (v lastno)			0,0	0,0	0,0	0,0
Telemach (v druga)			0,0	0,0	0,1	0,1

Vir: APEK, september 2013

Kljub temu, da ima družba Telekom Slovenije d.d. konec opazovanega obdobja še vedno največji tržni delež vseh odhodnih klicev opravljenih predvsem znotraj svojega omrežja, se je slednji zmanjšal na 34,2%, medtem ko se je tržni delež odhodnih klicev v druga omrežja zvečal na 14,8%. Po tržnem deležu odhodnih klicev opravljenih znotraj svojega omrežja ji sledi družba Si.mobil d.d. z 20,9% tržnim deležem, ki se je v primerjavi s predhodnim četrtletjem zmanjšal. Njen tržni delež odhodnih klicev v druga omrežja pa se je zvečal na 15,8%. Družba Tušmobil d.o.o. je konec opazovanega obdobja zabeležila nespremenjen tržni delež (3,8%) vseh odhodnih klicev opravljenih znotraj svojega omrežja, medtem ko je delež odhodnih klicev v druga omrežja zvečal na 6,4%. Družbam Debitel d.d., T-2 d.o.o., Izi mobil d.d. in Telemach d.o.o. se deleži niso spremenili.

Graf št. 11: Deleži zaključenega govornega prometa po operaterjih

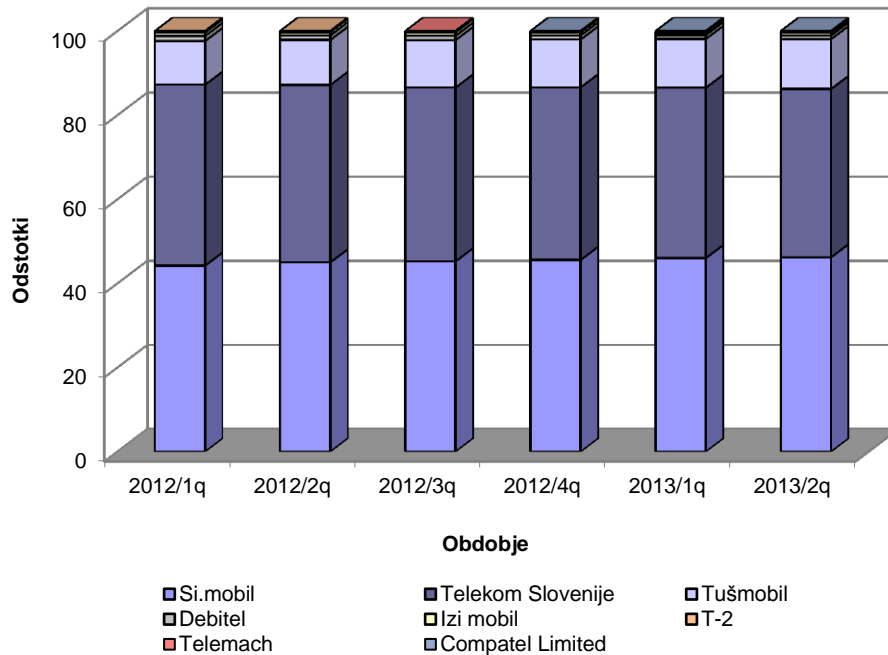
	2012/1q	2012/2q	2012/3q	2012/4q	2013/1q	2013/2q
Telekom Slovenije (iz lastnega)	40,7	39,6	38,5	38,1	37,2	36,6
Telekom Slovenije (iz drugih)	15,8	16,3	16,7	16,6	16,5	17,0
Si.mobil (iz lastnega)	20,8	20,5	20,4	20,9	21,4	20,8
Si.mobil (iz drugih)	13,3	13,7	14,2	14,0	14,2	14,7
Tušmobil (iz lastnega)	3,3	3,5	3,5	3,8	3,9	3,9
Tušmobil (iz drugih)	5,3	5,6	5,8	5,8	5,9	6,1
T-2 (iz lastnega)	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
T-2 (iz drugih)	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6

Vir: APEK, september 2013

Družba Telekom Slovenije d.d. ima prav tako največji tržni delež zaključenega govornega prometa, tako iz lastnega omrežja (36,6%) kot tudi iz drugih omrežij (17,0%). Kljub temu pa se je delež zaključenega govornega prometa v lastnem omrežju zmanjšal gledano na minulo obdobje, medtem ko se je delež zaključenega govornega prometa iz drugih omrežij zvečal. Z drugim največjim tržnim deležem ji sledi družba Si.mobil d.d., kateri se je delež zaključenega govornega prometa iz lastnega omrežja zmanjšal na 20,8%, medtem ko se je delež zaključenega govornega prometa iz drugih omrežij v primerjavi s preteklim četrtletjem zvečal na 14,7%. Družbi Tušmobil d.o.o. se delež zaključevanja govornega prometa iz lastnega omrežja v opazovanem obdobju ni spremenil, medtem ko se je delež zaključevanja govornega prometa iz drugih omrežij zvečal na 6,1%. Pri družbi T-2 d.o.o. se je delež zaključenega govornega prometa iz lastnega omrežja zmanjšal na 0,3%, medtem ko se je delež zaključenega govornega prometa iz drugih omrežij v primerjavi s preteklim četrtletjem zvečal na 0,6%.

Ker se SMS sporočila vse bolj pogosto uporabljajo za neposredno trženjsko komuniciranje preko mobilnega telefona, je v prihodnje za pričakovati nadaljnji trend zviševanja števila SMS sporočil. Med ponudniki storitev je mobilno trženje vse bolj zanimivo, ker omogoča osebno trženje na mobilnem telefonu, ki ga ima uporabnik praviloma ves čas pri sebi.

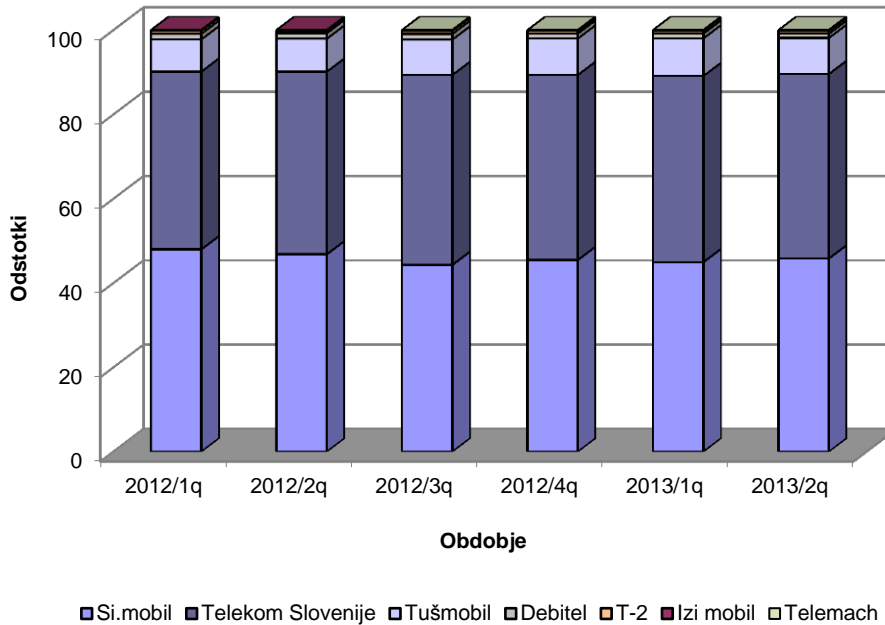
Graf št. 12: Deleži poslanih SMS sporočil po operaterjih

	2012/1q	2012/2q	2012/3q	2012/4q	2013/1q	2013/2q
Si.mobil	44,3	45,0	45,3	45,6	46,0	46,2
Telekom Slovenije	43,0	42,2	41,3	41,0	40,5	40,0
Tušmobil	10,4	10,7	11,3	11,4	11,6	11,8
Debitel	1,2	1,1	1,0	1,0	0,9	0,9
Izi mobil	0,8	0,7	0,8	0,7	0,6	0,6
T-2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4
Telemach			0,0	0,0	0,0	0,0
Compatel Limited				0,0	0,0	0,0

Vir: APEK, september 2013

V opazovanem četrtletju ima s 46,2% največji tržni delež poslanih SMS sporočil družba Si.mobil d.d., kateri se slednji še naprej povečuje. Prav tako sta v primerjavi s predhodnim četrtletjem zvečali tržni delež tudi družbi Tušmobil d.o.o. na 11,8% in T-2 d.o.o. na 0,4%. Družba Telekom Slovenije d.d. je poslovanje zaključila z manjšim tržnim deležem, ki znaša 40,0%. Preostalim družbam pa se v primerjavi s predhodnim četrtletjem tržni delež ni spremenil.

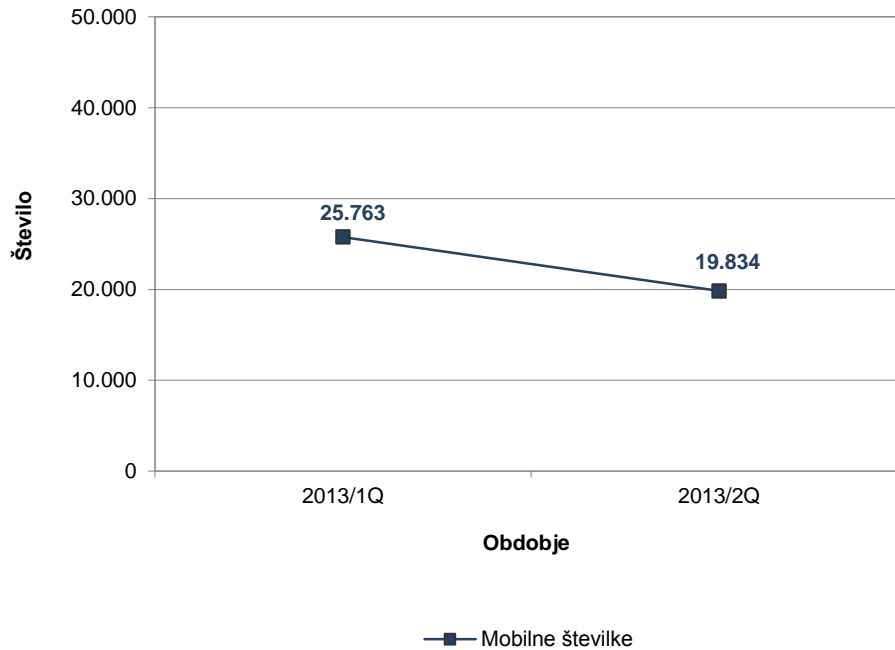
Graf št. 13: Deleži poslanih MMS sporočil po operaterjih

	2012/1q	2012/2q	2012/3q	2012/4q	2013/1q	2013/2q
Si.mobil	48,0	46,9	44,3	45,5	45,0	45,9
Telekom Slovenije	42,2	43,3	45,1	43,9	44,2	43,8
Tušmobil	7,6	7,8	8,4	8,7	8,9	8,6
Debitel	1,3	1,3	1,3	1,2	1,1	1,0
T-2	0,7	0,5	0,7	0,6	0,6	0,6
Izi mobil	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2
Telemach			0,0	0,0	0,0	0,0

Vir: APEK, september 2013

Konec drugega četrtertletja beleži največji tržni delež poslanih MMS sporočil družba Si.mobil d.d., kateri se je ta v primerjavi s preteklim četrtertletjem zvečal na 45,9%. Tržni delež poslanih MMS sporočil je višji tudi pri družbi Izi mobil d.d. Obdobje je zaključila s 0,2% tržnim deležem. Družbi Si.mobil d.d. sledi družba Telekom Slovenije d.d., ki je poslovanje v opazovanem obdobju zaključila z nižjim, in sicer 43,8% tržnim deležem. Z manjšim tržnim deležem sta opazovano četrtertletje zaključili še družba Tušmobil d.o.o. (8,6%) in družba Debitel d.d. (1,0%). Tržna deleža poslanih MMS sporočil družb T-2 d.o.o. (0,6%) in Telemach d.o.o. ostajata nespremenjena.

Graf. 14: Število prenosov mobilnih telefonskih števil k operaterjem

Vir: poročilo upravljavca CBP na dan 10.7.2013

Kot je bilo že v sklopu fiksne telefonije omenjeno, je eden od pomembnih dejavnikov konkurence na trgu tudi prenosljivost števil, ki uporabnikom omogoča lažje prehajanje med operaterji. Prenosljivost mobilnih števil je bila v Sloveniji uvedena dne 1.1.2006.

V zgornjem grafu je prikazano število prenosov mobilnih telefonskih števil (transakcij) k operaterjem v opazovanem obdobju, pri čemer so upoštevane vse transakcije (k drugim operaterjem in nazaj k prvotnemu operaterju). Tako je bilo po podatkih upravljavca centralne baze na dan 10.7.2013 v drugem četrtletju 2013 prenesenih 19.834 mobilnih števil oz. od uvedbe prenosljivosti skupaj 476.840 mobilnih števil.

3. Širokopasovni dostop do interneta

Širokopasovni dostop do interneta je v današnjem času ena najpomembnejših elektronskih komunikacijskih storitev, po kateri povprašujejo končni uporabniki, saj je nepogrešljivi vir informacij, sredstvo za komuniciranje in tudi vir zabave. Internet je koristen pripomoček tako doma kot v službi. Prek njega je mogoče prenašati filme in glasbo, igrati igre, poslušati radio, telefonirati, gledati televizijo, se pogovarjati prek videokonference itd. Ponudniki širokopasovnega dostopa do interneta v paketih ponujajo različne brezplačne ali plačljive storitve kot so elektronska pošta, protivirusni programi, prostor na strežniku za spletne strani, navidezna zasebna omrežja (VPN - Virtual Private Network), statični IP ipd. Internet uporabljajo že skoraj vsakdo in pri tem ni več pomembna starost končnega uporabnika.

Končni uporabniki iščejo vedno hitrejše in zanesljivejše povezave, kar prispeva k vedno bolj raznoliki izbiri načinov dostopa do interneta, kar pa je odvisno od namena uporabe interneta. Slednji se med seboj razlikujejo po dosegu, hitrosti in načinu prenosa. V Sloveniji so storitve širokopasovnega dostopa dostopne preko bakrenega omrežja, kabelskega koaksialnega omrežja, fiksnega brezžičnega omrežja, mobilnega brezžičnega omrežja, zakupljenih vodov in optičnega omrežja. Vse bolj se uveljavljajo brezžične tehnologije, predvsem mobilne, saj se pojavljajo vedno boljši standardi, ki omogočajo vedno večje prenosne hitrosti.

Z razvojem interneta in brezžičnega dostopa do interneta se je začelo obdobje razvoja računalništva v oblaku. Vsi večji ponudniki digitalnih vsebin gradijo večje podatkovne centre, kjer imajo namen skladiščiti ponudbo filmov, nadaljevanj, glasbe itd. Končni uporabniki pa bodo imeli na voljo tudi nekaj gigabajtov prostora, kamor si bodo lahko naložili svoje vsebine in datoteke. Prednost računalništva v oblaku je v tem, da bodo končnemu uporabniku postale vsebine dostopne kjer koli in ne samo na trdem disku domačega računalnika.

Razširjenost širokopasovnega dostopa do interneta je eden glavnih kazalcev razvitosti trga elektronskih komunikacij.

Ker se tudi Evropska komisija zaveda pomembnosti razvoja družbe, še posebej na področju elektronskih komunikacij, je 19.5.2010 v okviru strategije Evropa 2020 sprejela ambiciozno evropsko digitalno agendo, v kateri je določila vrsto ukrepov za spodbujanje digitalnega gospodarstva, pospeševanje prehoda na okolje visokih hitrosti in okrepitev enotnega spletnega trga. Te ukrepe morajo spremljati tudi enotni regulativni pristopi in učinkovito izvajanje regulativnih ukrepov. Izvajanje slednje naj bi močno prispevalo h gospodarski rasti Evropske unije, koristi digitalne dobe pa naj bi uživala celotna družba. Države članice unije so slednjo potrdile 31.5.2010. Agenda določa sedem prednostnih področij ukrepanja:

- ☞ vzpostavitev enotnega digitalnega trga;
- ☞ izboljšanje določanja standardov na področju informacijske in komunikacijske tehnologije (v nadaljevanju: IKT) in interoperabilnosti;
- ☞ povečanje zaupanja v internet in okrepitev internetne varnosti;
- ☞ občutno povečanje hitrosti spletnega dostopa;
- ☞ spodbujanje raziskav in naložb na področju najsodobnejših IKT;
- ☞ širjenje digitalne pismenosti, znanj in vključevanja ter uporaba IKT za odziv na družbene izzive, kot so podnebne spremembe in staranje prebivalstva.

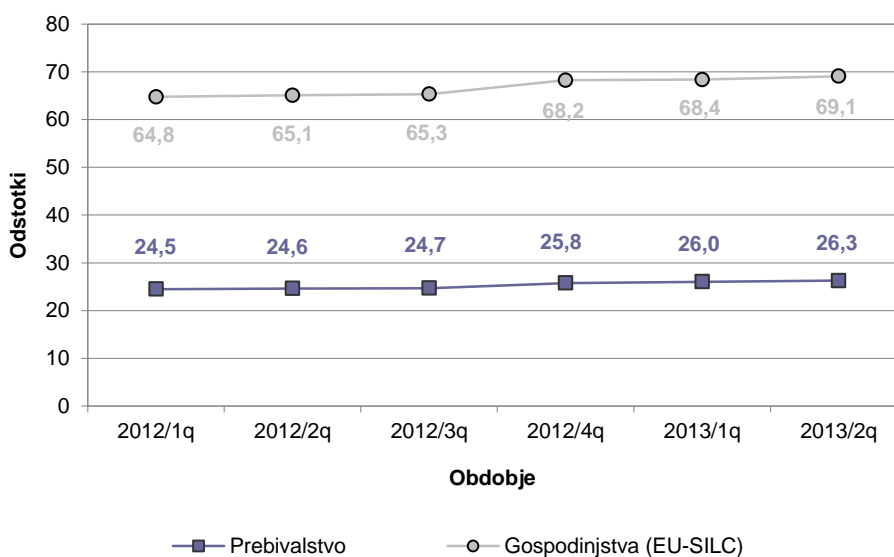
Agenda naj bi npr. prispevala k poenostavitvi elektronskega plačevanja in izdajanja računov ter močno spodbudila uporabo telemedicine in energetsko učinkovitih tehnologij razsvetljave.

Komisija v digitalni agendi predlaga 100 nadaljnjih ukrepov (od tega 31 zakonodajnih) na naštetih področjih.

Družba Debitel d.d., ki je bila doslej ponudnik mobilne telefonije, je v tem četrtletju začela svoje poslovanje širiti tudi na področje fiksnih storitev. Svojim uporabnikom je začela ponujati storitev dostopa do interneta, IP telefonije in IP televizije. Družba ima tako v svoji ponudbi širokopasovne pakete, ki vključujejo tri različne kombinacije storitev interneta, IP telefonije in IP televizije. Njen poslovni partner pri ponujanju novih storitev je družba T-2 d.o.o.⁵⁹

Družba Telekom Slovenije d.d. je za svoje spletno mesto SIOL Beta klub v kategoriji odnosi s strankami prejela nagrado IABC-ja (International Association of Business Communications) Emerald award of Excellence 2013. SIOL Beta klub na spletnem mestu omogoča preizkušanja in podajanje mnenj o novih storitvah blagovne znamke SIOL vsem zainteresiranim, še preden jih družba vključi v svojo ponudbo.⁶⁰

Graf št. 15: Penetracija fiksnega širokopasovnega dostopa⁶¹

Vir: APEK, september 2013

Iz zgornjega grafa je razvidno, da penetracija fiksnega širokopasovnega dostopa konstantno narašča. Penetracija fiksnega širokopasovnega dostopa glede na gospodinjstva se je v opazovanem obdobju zvišala na 69,1%, medtem ko se je penetracija glede na prebivalstvo zvišala na 26,3%. Omenimo, da po podatkih poročila Digital Agenda Scoreboard znaša delež priključkov fiksnega širokopasovnega dostopa slovenskih alternativnih operaterjev 61%, kar

⁵⁹ Vir: Navedbe tiskanih medijev april – junij 2013

⁶⁰ Vir: Navedbe tiskanih medijev april – junij 2013

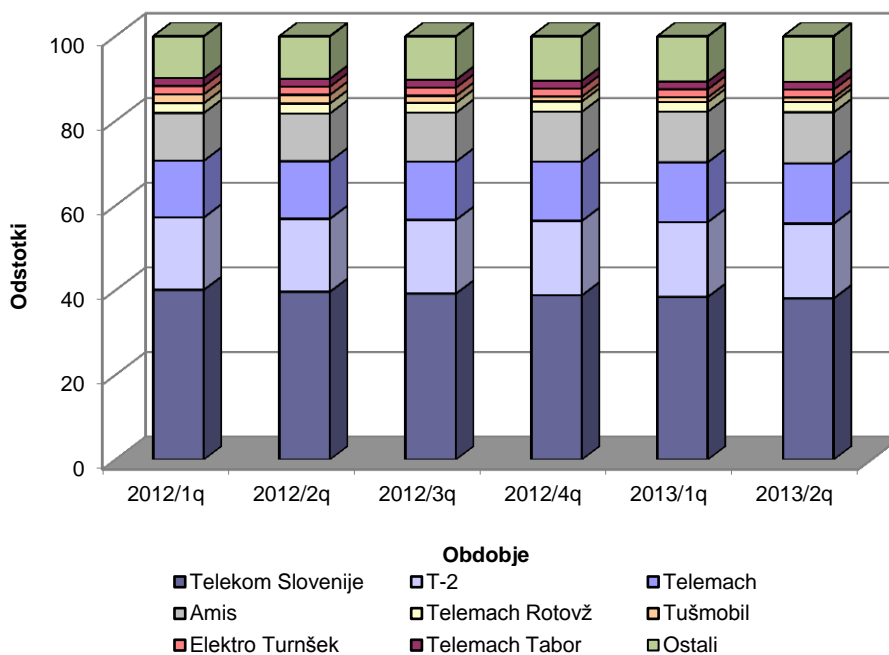
⁶¹ Eden pomembnejših kazalcev razvitosti trga elektronskih komunikacij je penetracija širokopasovnega dostopa, ki je izračunana kot število širokopasovnih rezidenčnih in poslovnih priključkov na število prebivalcev oz. gospodinjstev v Republiki Sloveniji.

je v primerjavi s tovrstnim povprečjem članic držav Evropske unije, ki znaša 58%, več za 3% točke. Posledično delež priključkov fiksnega širokopolasovnega dostopa družbe Telekom Slovenije d.d. kot operaterja s pomembno tržno močjo znaša 39%, in je tako za 3% točke manjši od evropskega povprečja operaterjev s pomembno tržno močjo, ki znaša 42%.

Do tretjega četrletja 2012 je agencija računala penetracijo na podlagi širokopolasovnih priključkov dostopa do interneta. Z letom 2012 je Evropska komisija od regulatorjev začela zbirati število vseh širokopolasovnih priključkov in ne samo število priključkov dostopa do interneta ter na podlagi teh podatkov računa penetracijo širokopolasovnega dostopa. Zato je agencija s četrtem četrletjem 2012 razširila vprašalnik za zbiranje četrletnih podatkov na sklop širokopolasovnega dostopa in penetracijo, prav tako kot Evropska komisija, izračunala na podlagi omenjenih podatkov.

V Sloveniji so storitve širokopolasovnega dostopa dostopne preko bakrenega omrežja, kableskega koaksialnega omrežja, fiksnega brezžičnega omrežja, mobilnega brezžičnega omrežja, zakupljenih vodov in optičnega omrežja. Vse bolj se uveljavljajo brezžične tehnologije, predvsem mobilne, saj se pojavljajo vedno boljši standardi, ki omogočajo vedno večje prenosne hitrosti.

Graf št. 16: Tržni deleži operaterjev fiksnega širokopolasovnega dostopa do interneta po številu priključkov

	2012/1q	2012/2q	2012/3q	2012/4q	2013/1q	2013/2q
Telekom Slovenije	40,1	39,7	39,2	38,8	38,5	38,1
T-2	17,1	17,2	17,4	17,6	17,7	17,7
Telemach	13,4	13,6	13,8	14,0	14,1	14,2
Amis	11,3	11,3	11,6	11,8	11,9	12,1
Telemach Rotovž	2,3	2,3	2,3	2,4	2,3	2,4
Elektro Turnšek	2,0	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9
Telemach Tabor	1,9	1,9	1,9	1,8	1,8	1,8
Tušmobil	2,1	2,1	1,6	1,2	1,1	1,1
Ostali	9,9	10,0	10,3	10,5	10,7	10,7

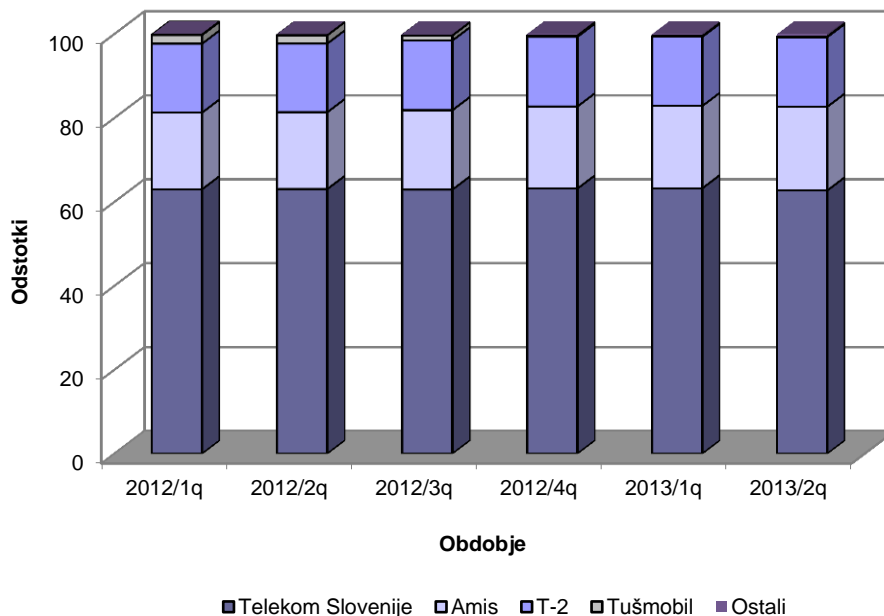
Vir: APEK, september 2013

Nadaljevanje trenda upadanja tržnega deleža glede na število fiksnih širokopasovnih priključkov se pri družbi Telekom Slovenije d.d. še ni zaključilo. Kljub temu, da ima družba še vedno najvišji tržni delež, je konec opazovanega obdobja zabeležila padec tega na 38,1%. V opazovanem obdobju beležijo porast tržnega deleža družbe Telemach d.o.o. na 14,2%, Amis d.o.o. na 12,1% in Telemach Rotovž d.d. na 2,4%. Vsem ostalim družbam se v primerjavi s predhodnim četrtletjem tržni deleži niso spremenili.

Alternativna operaterja Amis d.o.o. in T-2 d.o.o. sta glede na tržne deleže glede na število fiksnih širokopasovnih priključkov dostopa do interneta med prvimi štirimi operaterji. Oba operaterja imata možnost ponujanja svojih storitev zaradi veljavne regulatorne odločbe agencije na upoštevnem trgu 4 "Dostop do (fizične) omrežne infrastrukture (vključno s sodostopom ali razvezanim dostopom) na fiksni lokaciji (medoperaterski trg)" in 5 "Širokopasovni dostop (medoperaterski trg)" preko omrežja družbe Telekom Slovenije d.d., saj družba Amis d.o.o. nima svojega omrežja in je odvisna od dostopa do omrežja družbe Telekom Slovenije d.d., medtem ko pa ima družba T-2 d.o.o. tudi svoje omrežje, ki ga v velikem delu kombinira z omrežjem družbe Telekom Slovenije d.d.

Po številu širokopasovnih priključkov dostopa do interneta ima Slovenija na evropski ravni zelo visok delež alternativnih operaterjev.

Graf št. 17: Tržni delež xDSL priključkov širokopasovnega dostopa do interneta po operaterjih

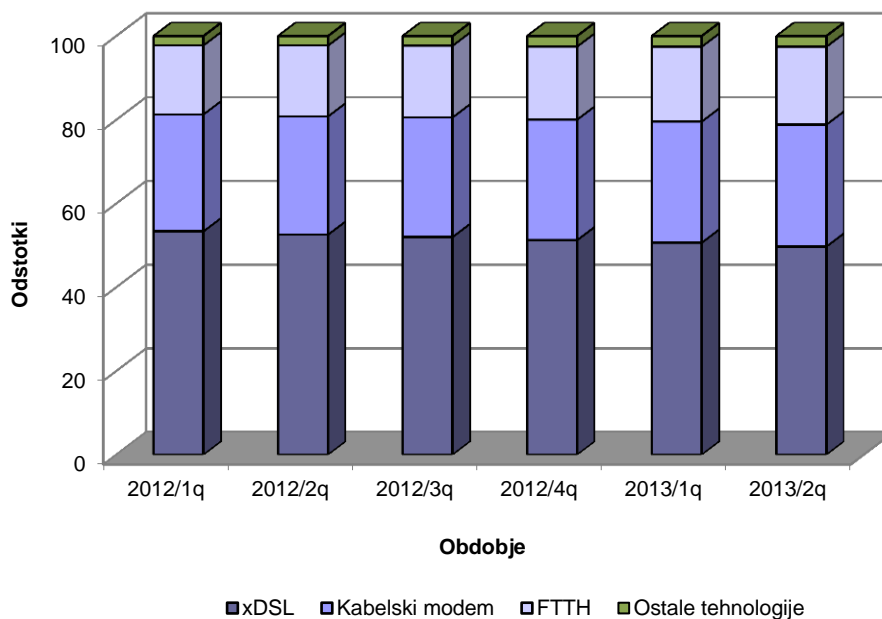

	2012/1q	2012/2q	2012/3q	2012/4q	2013/1q	2013/2q
Telekom Slovenije	63,0	63,1	63,0	63,2	63,3	62,8
Amis	18,3	18,3	18,9	19,6	19,6	19,9
T-2	16,4	16,4	16,6	16,6	16,5	16,6
Tušmobil	2,1	2,0	1,2	0,3	0,1	0,1
Ostali	0,2	0,3	0,3	0,3	0,5	0,6

Vir: APEK, september 2013

Med ponudniki xDSL priključkov ima v opazovanem obdobju vodilno mesto družba Telekom Slovenije d.d. z 62,8% tržnim deležem, ki se je v primerjavi s prvim četrletjem zopet zmanjšal. Sledi ji družba Amis d.o.o., ki je v drugem četrletju dosegla drugi najvišji tržni delež, in sicer 19,9% in se je v primerjavi z minulim četrletjem zvečal. Družbi T-2 d.o.o. se je tržni delež zvečal na 16,6%, medtem pa je družbi Tušmobil d.o.o. ostal nespremenjen (0,1%). Skupina ostalih alternativnih operaterjev je svoj tržni delež zvečala na 0,6%.

Graf št. 18: Gibanje deležev fiksnih širokopasovnih tehnologij glede na število priključkov širokopasovnega dostopa do interneta

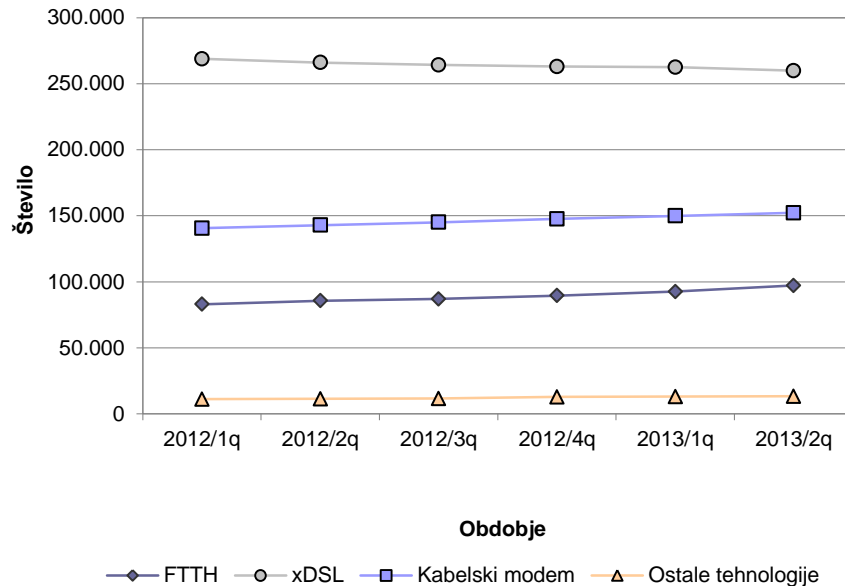
	2012/1q	2012/2q	2012/3q	2012/4q	2013/1q	2013/2q
xDSL	53,4	52,6	52,0	51,3	50,7	49,7
Kabelski modem	27,9	28,2	28,6	28,8	28,9	29,1
FTTH	16,5	16,9	17,1	17,4	17,9	18,6
Ostale tehnologije	2,2	2,3	2,3	2,5	2,5	2,5

Vir: APEK, september 2013

Med fiksnimi širokopasovnimi tehnologijami je dostop do interneta preko xDSL tehnologije še vedno najbolj razširjena vrsta širokopasovne internetne povezave. Vendar se je tržni delež končnih uporabnikov, ki dostopajo do interneta preko xDSL tehnologije konec opazovanega obdobja zmanjšal na 49,7%. Po vrstnem redu ji sledijo načini dostopanja uporabnikov do interneta preko kablanskega modema (z 29,1% tržnim deležem), optike do doma (FTTH - *fiber to the home*) (z 18,6% tržnim deležem) in drugih tehnologij (kot so Ethernet, fiksni brezžični dostop, dostop preko zakupljenih vodov) (z 2,5% tržnim deležem).

Omenimo še dejstvo, da je po podatkih za julij 2012 Slovenija nad evropskim povprečjem gledano penetracijo NGA priključkov širokopasovnega dostopa (FTTH, FTTB, VDSL, Docsis 3.0 in drugi NGA) na prebivalstvo.

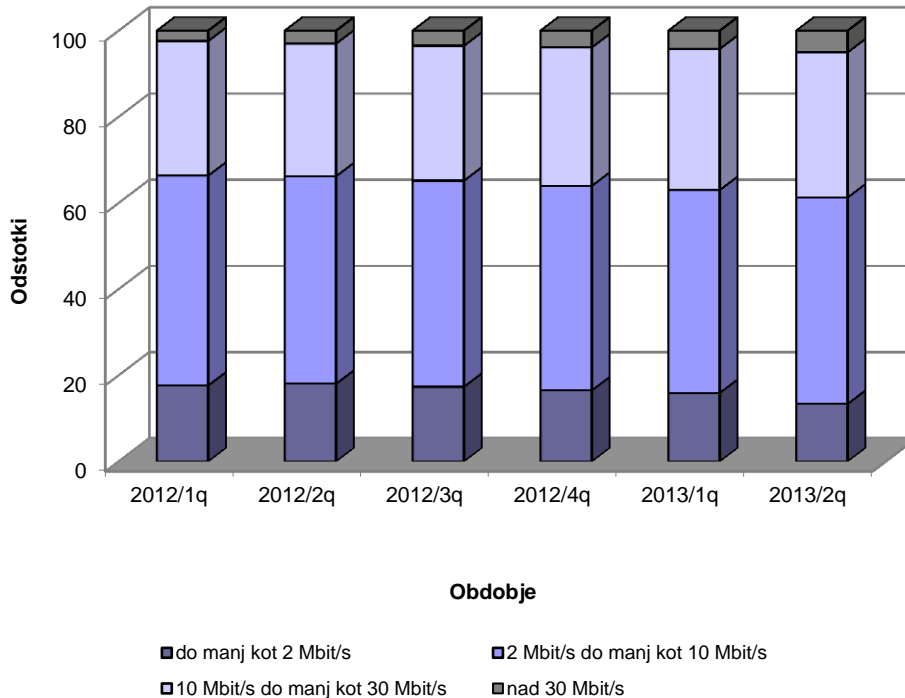
Graf št. 19: Trend gibanja števila priključkov širokopasovnega dostopa do interneta preko različnih tehnologij

Vir: APEK, september 2013

Največ priključkov širokopasovnega dostopa do interneta je zabeležila xDSL tehnologija, vendar število teh priključkov upada. Sledijo priključki dostopa do interneta prek kableskega modema, kjer je ves čas prisoten trend naraščanja. Konstantno narašča tudi število optičnih priključkov do doma (priključkov FTTH), prav tako kot število priključkov širokopasovnega dostopa do interneta prek ostalih tehnologij kot so ethernet, fiksni brezžični dostop, dostop prek zakupljenih vodov.

Graf št. 20: Deleži priključkov fiksnega širokopasovnega dostopa do interneta glede na hitrost dostopa

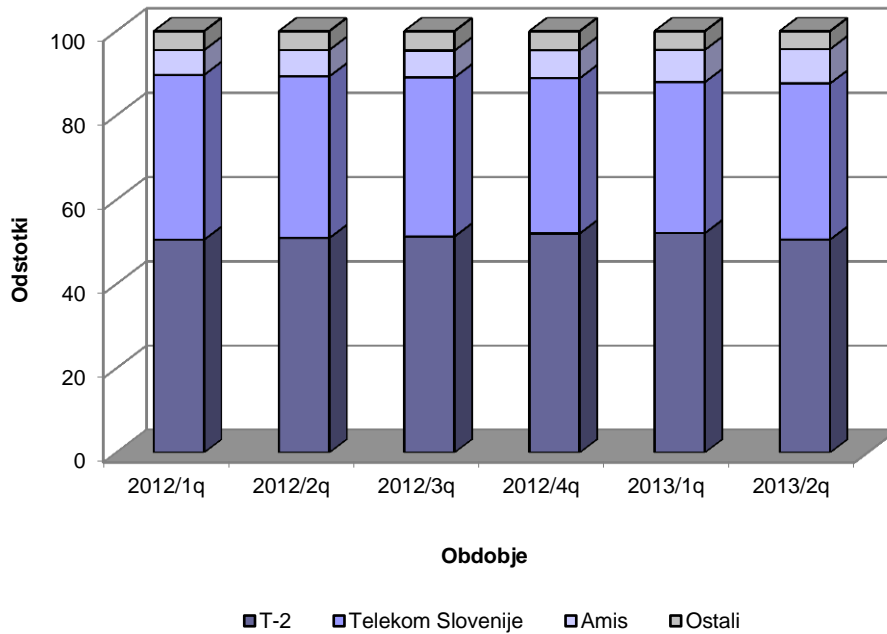
	2012/1q	2012/2q	2012/3q	2012/4q	2013/1q	2013/2q
do manj kot 2 Mbit/s	17,7	18,1	17,4	16,5	15,9	13,4
2 Mbit/s do manj kot 10 Mbit/s	48,7	48,2	47,9	47,5	47,1	47,9
10 Mbit/s do manj kot 30 Mbit/s	31,2	30,8	31,3	32,2	32,8	33,7
nad 30 Mbit/s	2,4	3,0	3,5	3,8	4,2	5,0

Vir: APEK, september 2013

Po podatkih iz zgornjega grafa je razvidno, da imajo največji tržni delež, in sicer 47,9% uporabniki, ki se odločajo za hitrosti od 2 Mbit/s do manj kot 10 Mbit/s. Slednji se je povečal, zaradi zvišanja hitrosti svojim končnim uporabnikom s strani enega izmed večjih kabelskih operaterjev. Delež uporabnikov, ki se odločajo za hitrosti 10 Mbit/s do manj kot 30 Mbit/s, se je v primerjavi s prvim četrletjem zvečal in znaša ob koncu četrletja 33,7%. Prav tako se je zvečal tudi delež uporabnikov, ki imajo širokopasovni priključek z več kot 30 Mbit/s, in sicer na 5,0%. Trend upadanja tržnega deleža uporabnikov, ki se odločajo za hitrosti nižje od 2 Mbit/s, se nadaljuje. Konec opazovanega obdobja je tržni delež padel na 13,4%, kar je tudi rezultat zvišanja hitrosti svojim končnim uporabnikom enega izmed večjih kabelskih operaterjev.

Na podlagi regulatornih odločb agencije je operaterjem omogočen širokopasovni dostop tudi do optičnega omrežja družbe Telekom Slovenije d.d. po posameznih priključkih. Tako je operaterjem, ki nimajo svojega lastnega omrežja ali pa ga imajo le deloma zgrajeno, omogočeno nudenje širokopasovnih storitev preko optičnega omrežja končnim uporabnikom na celotnem ozemlju države in konkuriranje na maloprodajnem trgu. Konkurenčne razmere na maloprodajnem trgu imajo pozitivne učinke za končne uporabnike, saj imajo večjo možnost izbire tako glede vrste, kvalitete in cene storitev.

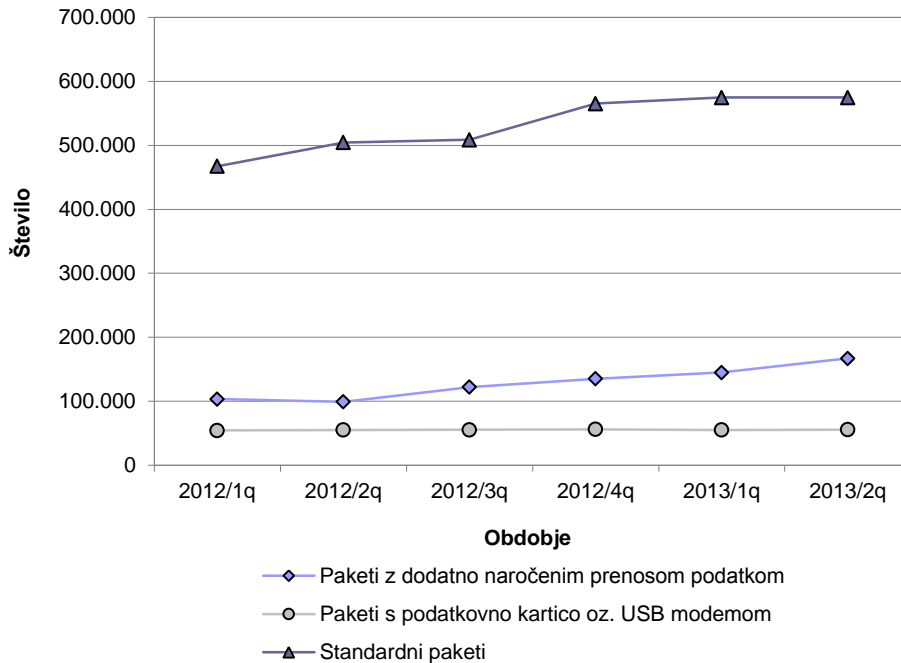
Graf št. 21: Tržni deleži ponudnikov optike do doma (FTTH) glede na število priključkov širokopasovnega dostopa do interneta

	2012/1q	2012/2q	2012/3q	2012/4q	2013/1q	2013/2q
T-2	50,5	50,9	51,3	52,0	52,1	50,6
Telekom Slovenije	39,1	38,4	37,8	36,8	35,8	37,0
Amis	5,9	6,3	6,4	6,6	7,7	8,1
Ostali	4,5	4,4	4,6	4,5	4,4	4,2

Vir: APEK, september 2013

Najvišji tržni delež ponudnikov optike do doma, in sicer 50,6% ima družba T-2 d.o.o., kateri se je v primerjavi s predhodnim četrtletjem zmanjšal. S 37,0% tržnim deležem družbi T-2 d.o.o. sledi družba Telekom Slovenije d.d., ki je svoje poslovanje v opazovanem obdobju zaključila z večjim tržnim deležem. Tudi družbi Amis d.o.o. tržni delež neprestano narašča. Poslovanje je konec opazovanega četrtletja zaključila z 8,1% tržnim deležem. Skupini ostalih operaterjev se je tržni delež v primerjavi z drugim četrtletjem zmanjšal na 4,2%.

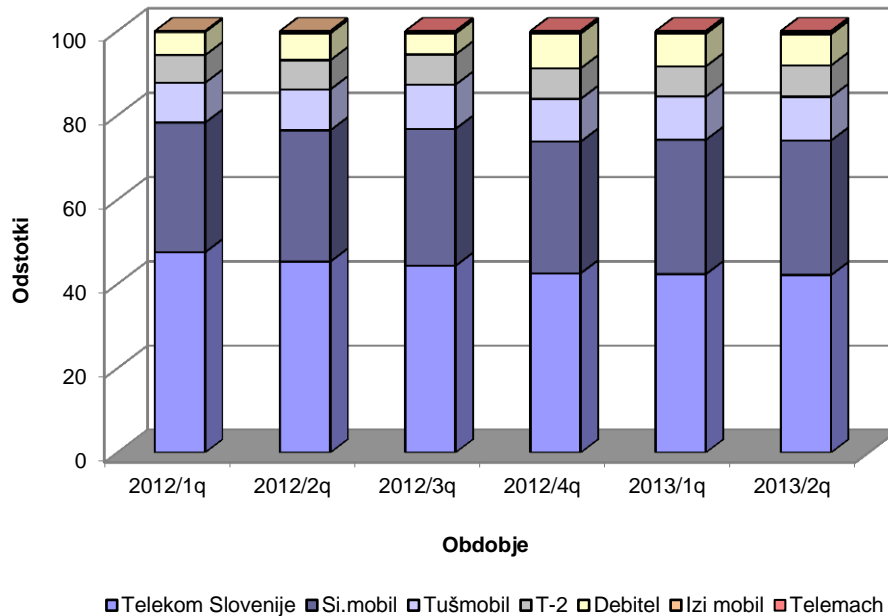
Graf št. 22: Trend gibanja mobilnega širokopasovnega dostopa do interneta⁶²

Vir: APEK, september 2013

Po podatkih iz zgornjega grafa je v opazovanem četrtletju razviden trend rasti števila vseh paketov z mobilnim širokopasovnim dostopom do interneta predvsem zaradi zvišanje števila uporabnikov mobilnega širokopasovnega dostopa do interneta, vedno večji uporabi pametnih telefonov in pestri ponudbi vsebin. Število uporabnikov, ki se odločajo za pakete s podatkovno kartico oz. USB modemom, se je tako v primerjavi s predhodnim četrtletjem minimalno zvečalo. Število uporabnikov paketov z dodatno naročenim prenosom podatkov je zabeležilo največjo rast glede na minulo obdobje. Prav tako se je zvečalo tudi število uporabnikov standardnih paketov.

⁶² Podatki, ki se nanašajo na širokopasovni dostop do interneta, ne vključujejo storitev kot so dostop uporabnikov do lastnih spletnih portalov mobilnega operaterja, uporabe elektronske pošte, SMS, MMS ter govornih storitev operaterja. **Standardni paketi** so paketi iz ponudbe mobilnega operaterja, ki lahko vključujejo tudi določeno brezplačno količino prenosa podatkov, za katere pa uporabnik ni dodatno naročil storitev prenosa podatkov ali izbral dodatno količino prenosa podatkov. **Paketi s podatkovno kartico oz. USB modemom** so paketi, ki so namenjeni za mobilni širokopasovni dostop do interneta pri uporabi z osebnim oz. prenosnim računalnikom. **Paketi z dodatno naročenim prenosom podatkov** so paketi, za katere je uporabnik k izbranemu paketu še dodatno naročil storitev prenosa podatkov ali izbral dodatno količino prenosa podatkov. Končni uporabniki morajo izpolnjevati kriterij, po katerem so v zadnjih 90 dneh vsaj enkrat uporabljali mobilni širokopasovni dostop do interneta v 3G in naprednejših omrežjih.

Graf št. 23: Tržni deleži ponudnikov mobilnega širokopasovnega dostopa do interneta⁶³

	2012/1q	2012/2q	2012/3q	2012/4q	2013/1q	2013/2q
Telekom Slovenije	47,6	45,3	44,3	42,6	42,4	42,2
Si.mobil	30,8	31,2	32,5	31,3	31,9	31,9
Tušmobil	9,4	9,7	10,5	10,1	10,3	10,3
T-2	6,6	6,9	7,2	7,3	7,2	7,5
Debitel	5,5	6,4	5,0	8,2	7,7	7,4
Izi mobil	0,2	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Telemach			0,1	0,1	0,2	0,2

Vir: APEK, september 2013

Iz zgornjega grafa je razvidno, da je družba Telekom Slovenije d.d. konec drugega četrtrletja dosegla najvišji 42,2% tržni delež med ponudniki mobilnega širokopasovnega dostopa do interneta. Takoj za njo se z 31,9% nahaja družba Si.mobil d.d., kateri je tržni delež ostal nespremenjen. Tržni deleži se niso spremenili tudi družbi Tušmobil d.o.o. (10,3%), družbi Izi mobil d.d. (0,5%) in družbi Telemach d.o.o. (0,2%). Zvečanje tržnega deleža je zabeležila družba T-2 d.o.o., in sicer na 7,5%, medtem ko je družba Debitel d.d. zaključila svoje poslovanje s 7,4% manjšim tržnim deležem.

⁶³ Podatki, ki se nanašajo na širokopasovni dostop do interneta, ne vključujejo storitev kot so dostop uporabnikov do lastnih spletnih portalov mobilnega operaterja, uporabe elektronske pošte, SMS, MMS ter govornih storitev operaterja. **Standardni paketi** so paketi iz ponudbe mobilnega operaterja, ki lahko vključujejo tudi določeno brezplačno količino prenosa podatkov, za katere pa uporabnik ni dodatno naročil storitev prenosa podatkov ali izbral dodatno količino prenosa podatkov. **Paketi s podatkovno kartico oz. USB modemom** so paketi, ki so namenjeni za mobilni širokopasovni dostop do interneta pri uporabi z osebnim oz. prenosnim računalnikom. **Paketi z dodatno naročenim prenosom podatkov** so paketi, za katere je uporabnik k izbranemu paketu še dodatno naročil storitev prenosa podatkov ali izbral dodatno količino prenosa podatkov. Končni uporabniki morajo izpolnjevati kriterij, po katerem so v zadnjih 90 dneh vsaj enkrat uporabljali mobilni širokopasovni dostop do interneta v 3G in naprednejših omrežjih.

4. Televizija

V današnjem času zelo težko najdemo dom, ki nima televizije, zato se za njeno prihodnost ni bati. Med uporabniki je zelo priljubljena in tako kot storitev dostopa do interneta prenaša veliko količino informacij zelo široki množici po celem svetu. Končni uporabniki pa niso več zadovoljni le z osnovnimi programi, temveč od ponudnikov pričakujejo razgibane programske sheme, kakovostno in zanesljivo storitev ter napredne dodatne storitve. Prihod digitalne in IP televizije je omogočil prenos programov s HD signalom. HDTV sprejemniki imajo predvsem višjo ločljivost od standardne in omogočajo kakovostnejši prikaz video signala oz. sprejem programov v visoki ločljivost (HD - High Definition TeleVision). Razvoj televizije se še ni ustavil, kar dokazujejo vedno nove inovacije in tehnološke izboljšave na tem področju.

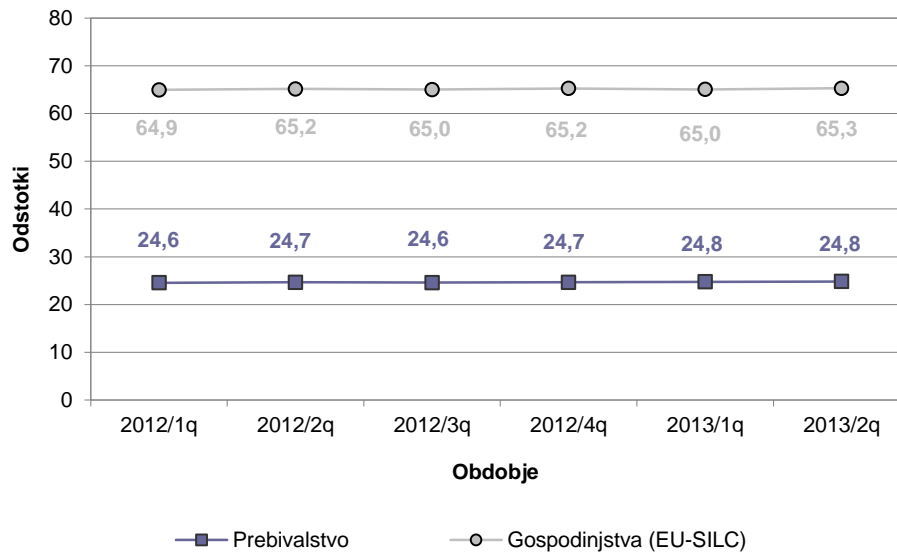
Razvoj televizije spodbuja tudi dejstvo, da se spreminja kultura gledanja televizije. Ljudje imamo vedno več možnosti različnega dostopanja do novic in drugih informacij (televizija, časopisi, internet, izmenjava novic na socialnih omrežjih ipd.), ki nas zanimajo. Tako postaja internet kot vir novic vedno bolj priljubljen zlasti pri mlajših osebah. Ljudje imamo na razpolago vedno manj časa, zato si ga racionalneje prerazporedimo tako, da poiščemo najbolj ustrezen vir novic skladno s svojimi potrebami in interesi, takrat ko imamo čas. Na takšen način se prosto odločamo, kdaj, kje in na kakšen način bomo pridobili novice oz. informacije. Obenem si zaradi hitrega tempa življenja ter posledično pomanjkanja prostega časa prilagajamo tudi ogleda filmov, razvedrilnih oddaj, športnih dogodkov in podobno. Temu operaterji digitalne televizije sledijo z omogočanjem interaktivnosti kot npr. video na zahtevo, storitev snemanja programov (snemalnik), storitev časovnega zamika (kasnejše predvajanje TV vsebin), povezava računalnika s televizijskim sprejemnikom itd.

Cilj operaterjev digitalne televizije je ponuditi končnim uporabnikom kakovostne in zanesljive storitve ter napredne dodatne storitve, in s tem tudi njihovega zvečanje tržnega deleža. Ponudbe prilagajajo uporabnikom tako, da bodo vsebine gledali takrat ko želijo, kjerkoli in kadarkoli. Storitve se vse bolj prilagajajo posamezniku, obenem pa je poudarek na vse večjem povezovanju računalnika s televizijskim zaslonom. Navedenemu se prilagajajo tudi spletni ponudniki videoposnetkov. Vsebine spletnih videoportalov vedno bolj temeljijo na filmih, nadaljevankah, oddajah in novih vsebinah, ki jih lahko uporabniki gledajo preko računalnika na televizijskem sprejemniku.

V opazovanem obdobju je družba Amis d.o.o. prenovila svojo storitev mobilne televizije Amis MobiaTV. Ta med drugim omogoča časovni preskok, ki uporabnikom omogoča gledanje zamujenih oddaj za 72 ur nazaj. Uporabniki pametnih telefonov, tablic in osebnih računalnikov lahko tako spremljajo več kot 50 televizijskih in 15 domačih radijskih programov. Uporabniki na mobilnih telefonih lahko tudi omejijo pasovno širino predvajanja in prevzamejo nadzor nad količino prenesenih podatkov oz. stroški.⁶⁴

⁶⁴ Vir: Navedbe tiskanih medijev april – junij 2013

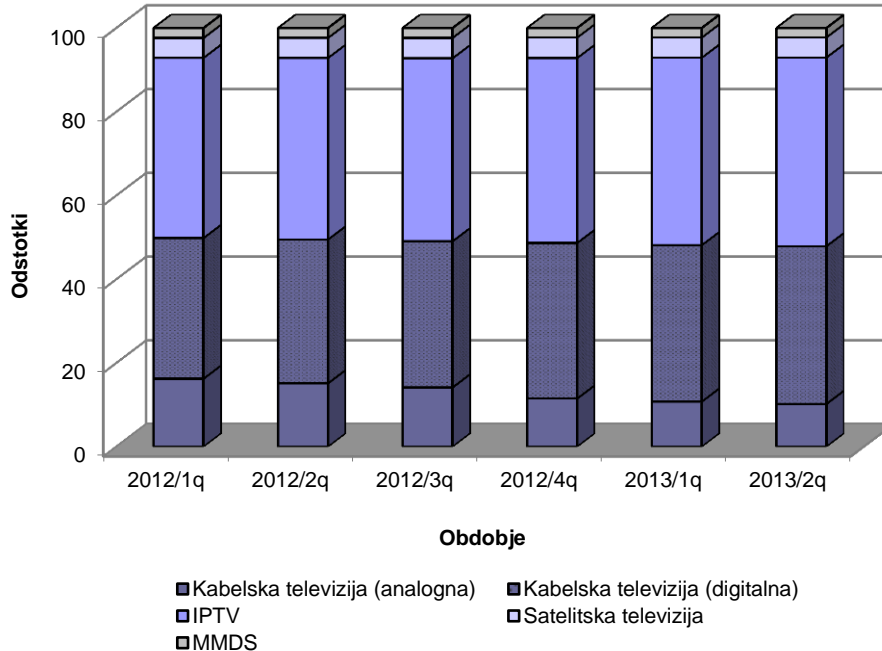
Graf št. 24: Penetracija priključkov fiksne televizije⁶⁵

Vir: APEK, september 2013

Penetracija priključkov fiksne televizije glede na gospodinjstva je konec opazovanega četrtega dosegla 65,3%, medtem ko je penetracija priključkov fiksne televizije glede na prebivalstvo dosegla 24,8%.

⁶⁵ Penetracija priključkov fiksne televizije je izračunana kot število televizijskih rezidenčnih in poslovnih priključkov na število prebivalcev oz. gospodinjstev v Republiki Sloveniji.

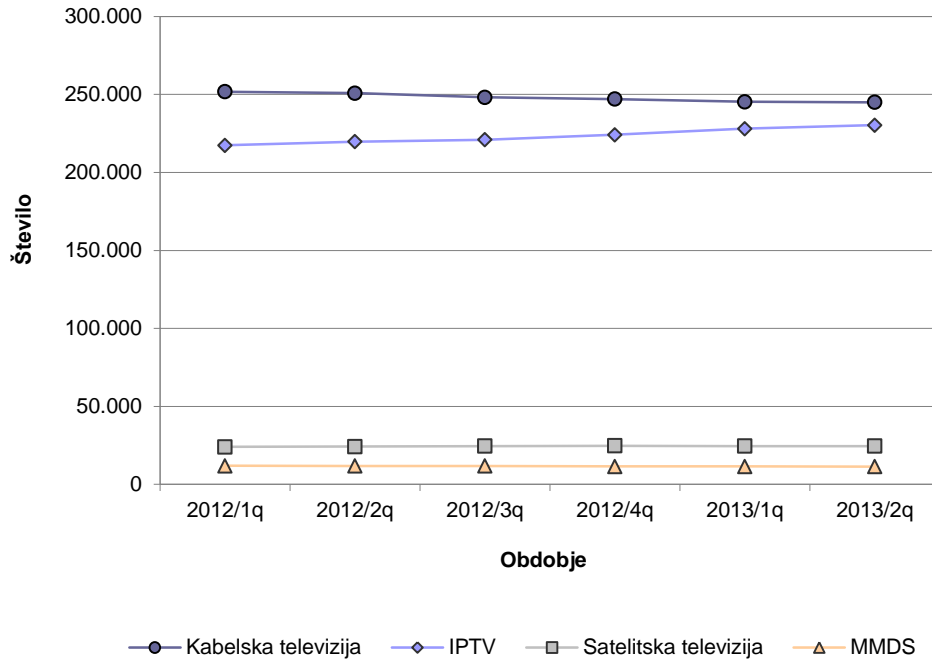
Graf št. 25: Deleži televizijskih priključkov po tehnologijah

	2012/1q	2012/2q	2012/3q	2012/4q	2013/1q	2013/2q
Kabelska televizija	49,9	49,5	49,1	48,7	48,2	47,9
Kabelska televizija (analogna)	16,3	15,2	14,2	11,5	10,8	10,2
Kabelska televizija (digitalna)	33,6	34,3	34,9	37,2	37,4	37,7
IPTV	43,0	43,4	43,7	44,2	44,8	45,1
Satelitska televizija	4,8	4,8	4,9	4,9	4,8	4,8
MMDS	2,4	2,3	2,3	2,3	2,3	2,2

Vir: APEK, september 2013

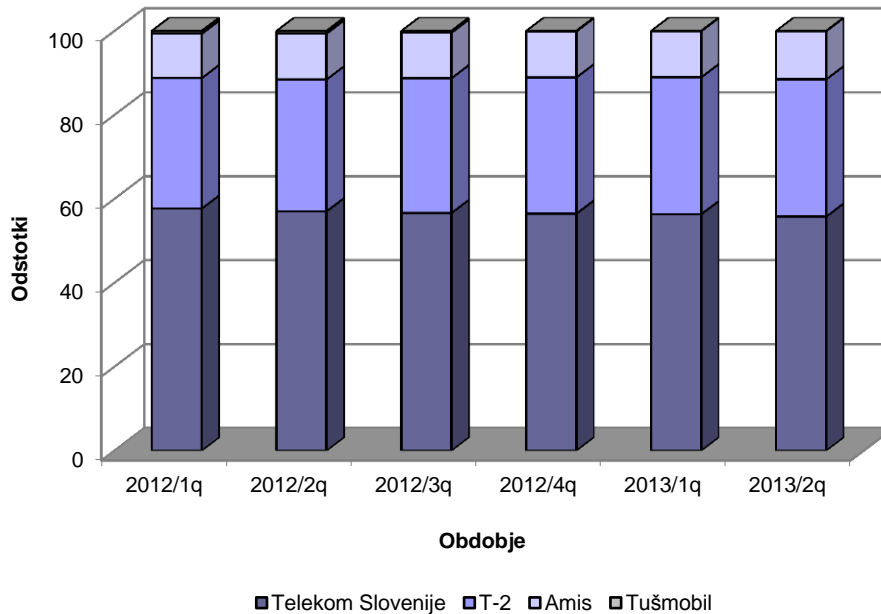
Pogled na podatke kaže, da ima s 47,9% še vedno največji tržni delež kabelska televizija, vendar ji konec opazovanega četrtertletja s 45,1% tržnim deležem blizu sledi IP televizija. Tržni delež kableske televizije se je posledično zmanjšal. Trend upadanja deleža priključkov analogne kableske televizije se nadaljuje. Delež digitalne kableske televizije raste in znaša konec opazovanega obdobja 37,7%. Padec tržnega deleža je zabeležila še MMDS tehnologija na 2,2%. Tržni delež satelitske televizije ostaja nespremenjen in znaša 4,8%.

Graf št. 26: Trend gibanja števila televizijskih priključkov preko različnih tehnologij

Vir: APEK, september 2013

Iz zgornjega grafa je razviden trend rasti števila IP televizijskih priključkov in konstanten trend upadanja števila televizijskih priključkov preko kableske tehnologije. Minimalno se je zmanjšalo tudi število televizijskih priključkov prek satelitske in prek MMDS tehnologije.

Graf št. 27: Tržni deleži ponudnikov storitev IP televizije

	2012/1q	2012/2q	2012/3q	2012/4q	2013/1q	2013/2q
Telekom Slovenije	57,7	57,1	56,7	56,5	56,4	55,8
T-2	31,1	31,4	32,1	32,5	32,6	32,7
Amis	10,6	10,9	10,8	11,0	11,0	11,5
Tušmobil	0,6	0,6	0,4	0,1	0,0	0,0

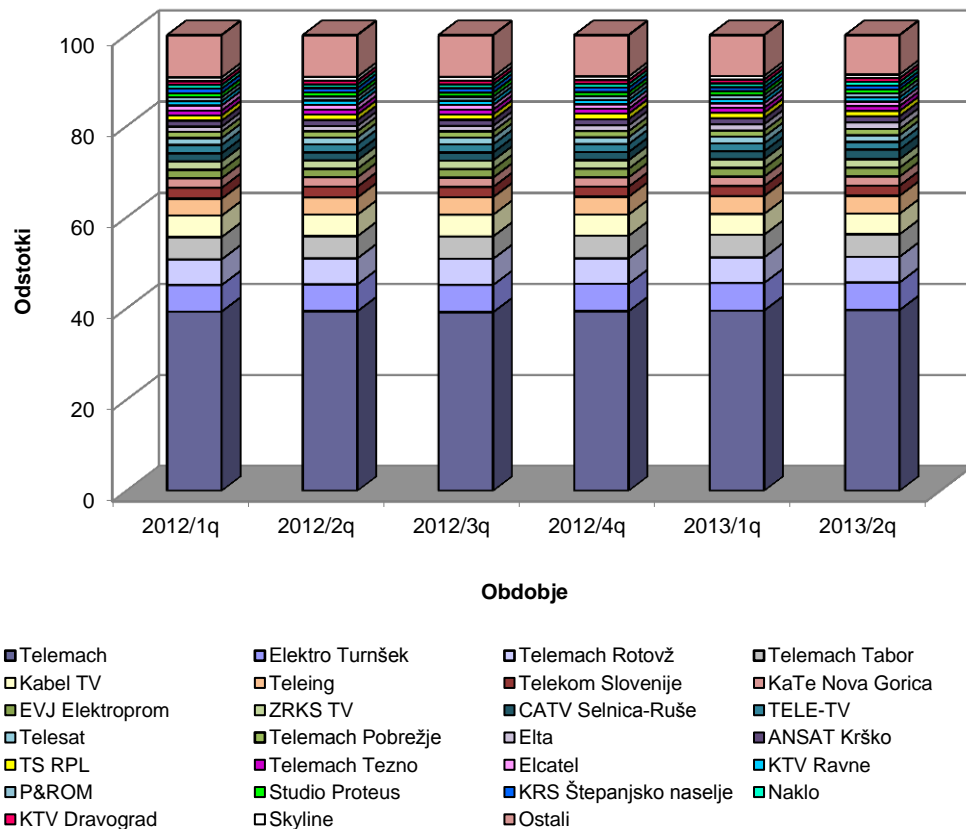
Vir: APEK, september 2013

Kljub temu, da ima družba Telekom Slovenije d.d. v opazovanem obdobju s 55,8% še vedno največji tržni delež IP televizije, se je slednji v primerjavi s predhodnim četrtletjem zmanjšal. Družbama T-2 d.o.o. in Amis d.o.o. pa sta se tržna deleža povečala, in sicer družbi T-2 d.o.o. na 32,7% ter družbi Amis d.o.o. na 11,5%.

Tudi alternativnim operaterjem, ki ponujajo IP televizijo, je na podlagi veljavnih regulatornih odločb na upoštevem trgu 4 "Dostop do (fizične) omrežne infrastrukture (vključno s sodostopom ali razvezanim dostopom) na fiksni lokaciji (medoperaterski trg)" in 5 "Širokopasovni dostop (medoperaterski trg)" izdanih s strani agencije dana možnost ponudbe poleg širokopasovnega dostopa do interneta tudi drugih širokopasovnih storitev končnim uporabnikom v Sloveniji ter tako tudi konkuriranje na maloprodajnem trgu. Za ponujanje storitve IP televizije je za operaterje pomembna naložitev tako imenovane obveznosti »multicast«, v okviru katere jim je družba Telekom Slovenije d.d. dolžna zagotoviti tako obliko dostopa z bitnim tokom, ki jim omogoča ponujanje vseh storitev v enaki kakovosti, ki jih je prek te oblike dostopa možno zagotoviti rezidenčnim in/ali poslovnim uporabnikom in jih na maloprodajnem trgu zagotavlja tudi sama oz. jih zagotavljajo njena hčerinska ali partnerska podjetja. Na takšen način imajo končni uporabniki možnost izbire med različnimi operaterji, kar posredno vpliva na boljšo kakovost in izbiro različnih vrst storitev in njihovo ceno na maloprodajnem trgu. Z regulatornima odločbama je agencija družbi Telekom Slovenije d.d. naložila obveznost omogočanja dostopa do njenega optičnega omrežja za alternativne operaterje in s tem tudi ponujanje širokopasovnih storitev (vključno z IP televizijo) preko optike na maloprodajnem trgu.

Tržni deleži številnih ponudnikov kableske televizije v opazovanem obdobju se niso bistveno spremenili. Največji tržni delež ima družba Telemach d.o.o. (39,7%). Sledijo ji družbe s tržnimi deleži pod 7,0%. Med njimi je z največjim tržnim deležem 6,0% družba Elektro Turnšek d.o.o., kateri se tržni delež glede na minulo četrletje ni spremenil. Agencija se je zaradi velikega števila kabelskih operaterjev odločila za objavo vseh tistih operaterjev, ki dosegajo najmanj 0,8% tržni delež.

Graf št. 28: Tržni deleži ponudnikov storitev kableske televizije

APEK

	2012/1q	2012/2q	2012/3q	2012/4q	2013/1q	2013/2q
Telemach	39,3	39,4	39,2	39,4	39,6	39,7
Elektro Turnšek	5,8	5,9	6,0	6,0	6,0	6,0
Telemach Rotovž	5,6	5,7	5,7	5,6	5,6	5,6
Telemach Tabor	4,9	4,9	4,9	4,9	5,0	4,9
Kabel TV	4,7	4,7	4,8	4,7	4,6	4,5
Teleing	3,7	3,8	3,9	3,9	3,9	3,9
Telekom Slovenije	2,4	2,4	2,2	2,2	2,2	2,2
KaTe Nova Gorica	2,1	2,1	2,1	2,0	2,1	2,0
EVJ Elektroprom	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
ZRKS TV	1,9	1,8	1,9	1,9	1,9	1,9
CATV Selnica-Ruše	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	2,1
TELE-TV	1,8	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7
Telesat	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Telemach Pobrežje	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Elta	1,1	1,2	1,2	1,3	1,4	1,5
ANSAT Krško	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4
TS RPL	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Telemach Tezno	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Elcatel	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0
KTV Ravne	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
P&ROM	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Studio Proteus	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
KRS Štepanjsko naselje	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,8
Naklo	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
KTV Dravograd	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Skyline	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Ostali	9,3	9,1	9,1	9,1	9,0	8,7

Vir: APEK, september 2013

5. Konvergenca storitev

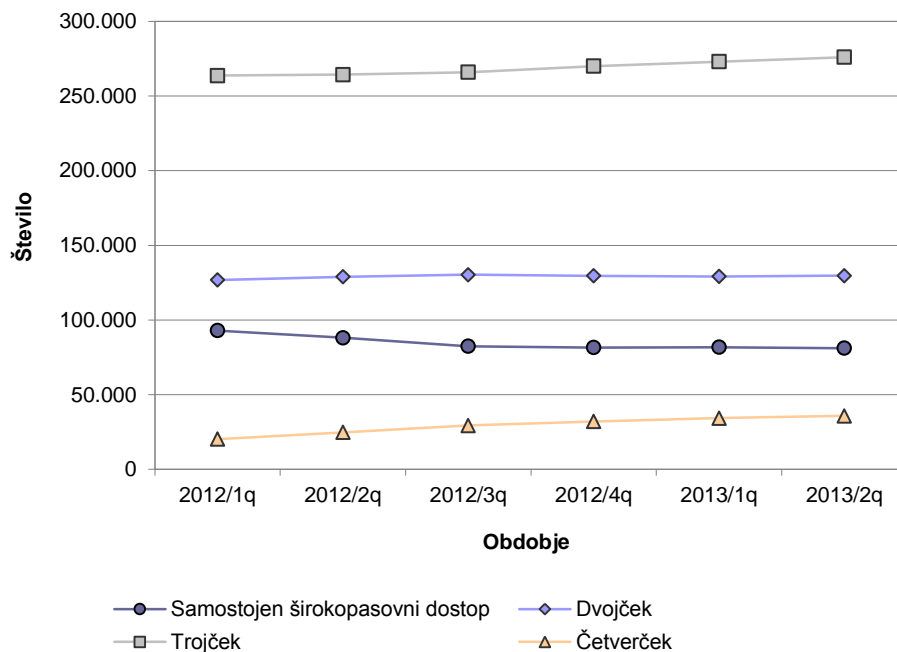
Težnja razvoja elektronskih komunikacij se vedno bolj nagiba h konvergenci na ravni omrežja, elektronskih komunikacijskih storitev in opreme. Z izrazom konvergenca omrežij v splošnem označujemo združevanje oz. približevanje obstoječih omrežij za prenos govora, omrežij za prenos podatkov in radiodifuznega omrežja. Konvergenca omrežij spremlja tudi integracija ali zlivanje storitev, oboje pa predstavlja eno od najpomembnejših trendov globalnega razvoja telekomunikacij. Konvergenca storitev operaterjem omogoča, da končnim uporabnikom ponujajo t.i. pakete storitev. Konvergenčne (združene) oziroma multiple-play (multi-play) ponudbe vključujejo vsaj dve različni vrsti storitev: fiksno telefonijo, mobilno telefonijo, prenos podatkov in televizijo. Poznamo več oblik konvergenčnih ponudb storitev:

1. **Dvojček** (Double play) ponudba (zvezana ali nezvezana) vključuje dve od navedenih storitev: storitve fiksne govorne telefonije, storitve mobilne govorne telefonije, fiksne televizijske in radijske storitve, mobilne televizijske in radijske storitve, storitve fiksne širokopasovnega dostopa in storitve mobilnega širokopasovnega dostopa.
2. **Trojček** (Triple play) ponudba (zvezana ali nezvezana) vključuje tri vrste osnovnih storitev (govor, TV&radio, prenos podatkov), s tem, da so storitve prenosa podatkov vezane na širokopasovni dostop.
3. **Četverček** (Quadruple play) ponudba (zvezana ali nezvezana), ki vključuje poleg ponudbe triple play še vsaj eno mobilno komponento. V tem primeru gre za fiksno-mobilno konvergenco.

Operaterji lahko omenjene konvergenčne ponudbe storitev ponujajo zvezano ali pa nezvezano.

Operaterji pakete storitev ponujajo lastnim končnim uporabnikom za eno ceno (ceno paketa), pri čemer lahko določene storitve v paketu izvaja tudi drugi operater. Cena paketa storitev je praviloma nižja od seštevka cen posameznih konvergenčnih storitev, ki jih operater lahko ponuja samostojno in ima ceno oblikovano za vsako storitev posebej. Naročnik ima za različne kombinacije konvergenčnih storitev (IP telefonija, širokopasovni dostop do interneta, televizija, mobilna telefonija) v paketih sklenjeno pogodbo z enim operaterjem, za katerega mu ta izda enoten račun. Operater tudi praviloma znotraj lastnega omrežja klicev ne zaračunava ali pa so cene klicev zelo ugodne. Elektronske komunikacijske storitve v paketih so ponavadi cenejše, kar je tudi razlog, da se končni uporabniki odločajo za paketne ponudbe operaterjev.

Posledično se zvišujejo deleži paketnih storitev, predvsem trojčkov in četverčkov. Tako so paketi končnim uporabnikom tako rezidenčnim kot tudi poslovnim (kamor v tem primeru štejemo predvsem manjša podjetja) sredstvo za zniževanje stroškov elektronskih komunikacijskih storitev.

Graf št. 29: Trend gibanja števila priključkov na pakete storitev⁶⁶

Vir: APEK, september 2013

V drugem četrtletju 2013 se je nadaljevala rast števila priključkov po paketnih ponudbah. Rast je prisotna pri vseh oblikah paketov storitev, medtem ko je največja prisotna pri priključkih paketa četverček, saj se je na trgu pojavil najkasneje. Posledično število priključkov samostojnega širokopasovnega dostopa upada.

⁶⁶ Paketi storitev prikazani v grafu vključujejo storitve v naročniškem razmerju, ki pa jih končni uporabniki lahko kupijo kot paket ali kot del posamezne storitve pri določenem operaterju.

6. Medoperaterski širokopasovni dostop

Za zagotavljanje širokopasovnega dostopa končnim uporabnikom na maloprodajnem trgu imajo operaterji na medoperaterskem trgu na voljo različne regulirane oblike dostopa, in sicer:

1. Dostop preko bitnega toka (bit-stream):

Dostop z bitnim tokom pomeni, da lastnik infrastrukture vzpostavi širokopasovno dostopovno povezavo do končnih uporabnikov in potem to povezavo ponudi tudi ostalim operaterjem, da le-ti lahko ponujajo širokopasovni dostop svojim končnim uporabnikom.

2. Dostop preko razvezane krajevne zanke (Local loop unbundling – LLU):

Razvezan dostop do krajevne zanke pomeni povsem razvezani dostop do krajevne zanke in sodostop do krajevne zanke, pri čemer ni potrebna sprememba lastništva krajevne zanke. Operaterjem omogoča, da na maloprodajnem trgu ponudijo storitev prenosa podatkov z visoko bitno hitrostjo in/ali govorne storitve, na celotnem ozemlju Republike Slovenije.

a. Polno razvezan dostop (PRD):

Povsem razvezan dostop do krajevne zanke pomeni zagotovitev dostopa operaterju do krajevne zanke ali krajevne podzanke obstoječega operaterja, z odobritvijo uporabe celotnega frekvenčnega spektra posukanega kovinskega para.

b. Skupno razvezan dostop (SRD) ali sodostop:

Sodostop do krajevne zanke pomeni zagotovitev dostopa operaterja do krajevne zanke ali krajevne podzanke obstoječega operaterja z odobritvijo uporabe frekvenčnega spektra posukanega kovinskega para za negovorni pas, pri tem krajevno zanko še naprej uporablja obstoječi operater za zagotavljanje javnih telefonskih storitev.

3. Dostop preko razvezanega optičnega omrežja:

Dostop preko razvezanega optičnega omrežja (razvezava lokalne zanke v optičnem omrežju) pomeni zagotovitev operatorskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe obstoječega operaterja oz. zagotovitev dostopa do optične zanke ter ostalih naprav in zmogljivosti potrebnih za ponujanje elektronskih komunikacijskih storitev.

Operaterji lahko zgradijo tudi **lastno dostopovno infrastrukturo**.

Katero obliko dostopa bo operater izbral, je odvisno od njegove investicijske zmožnosti. V preteklih letih se je veliko operaterjev raje odločalo za razvezan dostop, saj na takšen način upravljajo z dostopovno infrastrukturo, predvsem pa imajo nadzor nad kakovostjo storitev. Prav tako je bilo kar nekaj operaterjev, ki so gradili svoje lastno omrežje, vendar je nadaljnje investiranje v izgradnjo lastne dostopovne infrastrukture zaradi negativne gospodarske rasti močno oteženo.

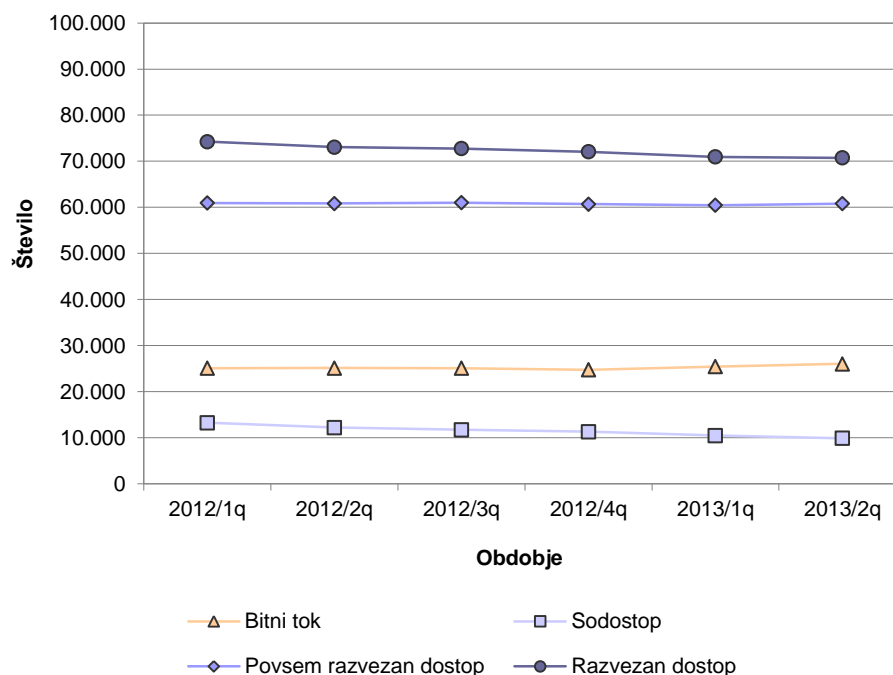
Zanimanje operaterjev za povsem razvezan dostop je večje zaradi vzpostavitve lastnih kolokacijskih točk z namenom izboljšanja kakovosti in nadzora storitve in možnosti širše ponudbe storitev vključno s paketi storitev, ki vsebujejo tudi storitev IP televizije. Sodostop ostaja zanimiv za operaterje, kateri želijo s svojo ponudbo pritegniti tudi tiste uporabnike, ki vztrajajo pri storitvi klasične telefonije. Ker pa klasično fiksno telefonijo pospešeno zamenjuje IP telefonija, tudi število priključkov slednjega konstantno upada. Z razvezavo optičnega omrežja je operaterjem, ki nimajo svojega optičnega omrežja, omogočeno, da lahko končnim uporabnikom ponujajo tudi najnaprednejše storitve na maloprodajnem trgu preko optičnega

omrežja. Optična omrežja namreč omogočajo večje prenosne zmogljivosti in s tem posredno tudi boljšo kvaliteto storitev. Večje pa je povpraševanje končnih uporabnikov tudi po elektronskih komunikacijskih storitvah v paketih.

Namen različnih reguliranih oblik dostopa je zagotavljanje konkurenčnosti na trgu in s tem omogočanje končnim uporabnikom na trgu boljše pogoje in možnost izbire glede vrste, kvalitete in cene storitev.

Agencija medoperaterski širokopasovni dostop regulira v okviru upoštevne trga 4 "Dostop do (fizične) omrežne infrastrukture (vključno s sodostopom ali razvezanim dostopom) na fiksni lokaciji (medoperaterski trg)" in trga 5 "Širokopasovni dostop (medoperaterski trg)". Z regulacijo teh dveh trgov se alternativnim operaterjem omogoča, da ponujajo svoje širokopasovne storitve na maloprodajnem trgu svojim končnim uporabnikom in s tem tudi konkurirajo na maloprodajnem trgu. Konkurenčne razmere na trgu imajo pozitivne učinke za končne uporabnike, saj imajo možnost izbire med ponudniki, kakovostjo in ceno storitev. Po drugi strani pa operaterje te razmere na trgu silijo, da iščejo možnosti za diferenciranje njihovih storitev od storitev konkurenčnih operaterjev, kar posledično pomeni razvoj novih in kakovostnejših storitev.

Graf št. 30: Število xDSL priključkov glede na tip operaterskega dostopa

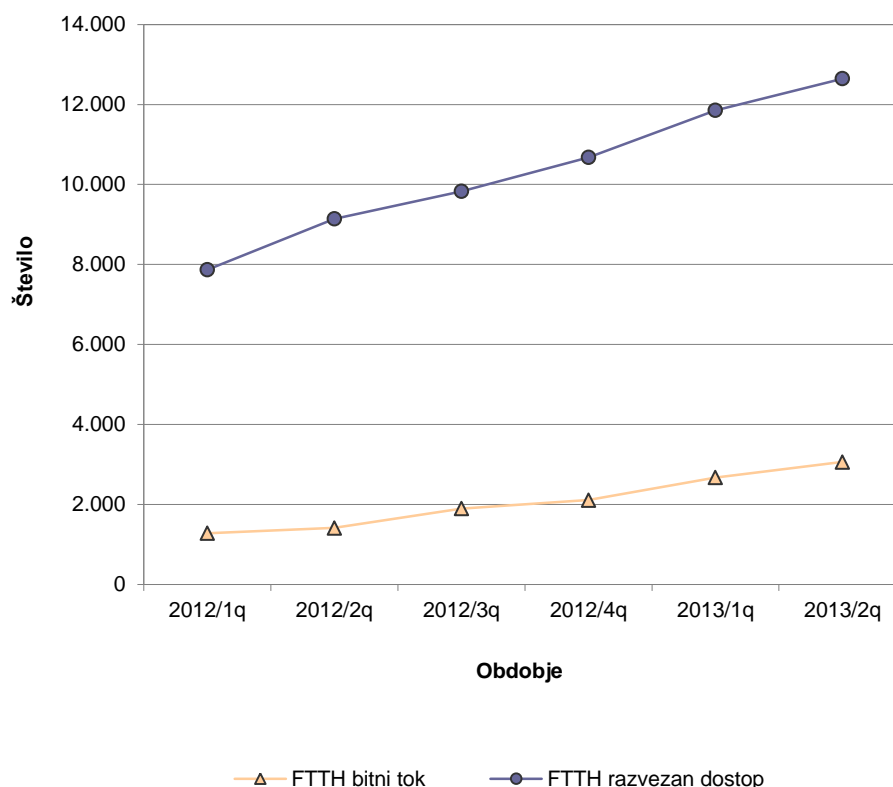

Vir: APEK, september 2013

Konec drugega četrtletja je na trgu mogoče opaziti zvečanje števila priključkov dostopa z bitnim tokom in povsem razvezanega dostopa, medtem ko se je število priključkov sodostopa zmanjšalo. Večina operaterjev se za dostop do omrežja Telekoma Slovenije poslužuje razvezanega dostopa (71,1%).

Zgornji graf prikazuje število xDSL priključkov alternativnih operaterjev na omrežju družbe Telekom Slovenije d.d., glede na tip operaterskega dostopa. Alternativnim operaterjem je bil omogočen širokopolasovni dostop do bakrenega in optičnega omrežja družbe Telekom Slovenije d.d. ter nudenje širokopolasovnih storitev končnim uporabnikom na celotnem ozemlju države, na podlagi regulatorne odločbe za upoštevni trg 4 »Dostop do (fizične) omrežne infrastrukture (vključno s sodostopom ali razvezanim dostopom) na fiksni lokaciji (medoperaterski trg)« in odločbe za upoštevni trg 5 »Širokopolasovni dostop (medoperaterski trg)«. Z navedenima odločbama je agencija družbi Telekom Slovenije d.d. naložila obveznost dopustitve operaterskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe za alternativne operaterje, ki nimajo svojega lastnega omrežja ali pa ga imajo le deloma zgrajeno. Iz prikazanih podatkov je razvidno, da slednji še vedno izkoriščajo dano možnost na trgu.

Graf št. 31: Število FTTH priključkov glede na tip operaterskega dostopa

Vir: APEK, september 2013

Na trgu so opazni pozitivni učinki obstoječe regulacije, saj se hitro povečuje povpraševanje operaterjev po dostopu do optičnega omrežja družbe Telekom Slovenije d.d., prav tako pa dostopajo tudi do odprtih optičnih širokopolasovnih omrežij drugih operaterjev. Z namenom zagotoviti te oblike dostopa končnim uporabnikom (maloprodajnem trgu) posledično število optičnih priključkov preko razvezanega dostopa in bitnega toka narašča. K temu prispeva hitra rast števila optičnih priključkov operaterjev na odprtih širokopolasovnih omrežjih (OŠO) in

omrežju družbe Telekom Slovenije d.d. ter tudi rast optičnih priključkov preko bitnega toka. Tudi v tem primeru se večina operaterjev za dostop do omrežij poslužuje razvezanega dostopa (80,5%).

Kazalo grafov

Graf št. 1: Deleži telefonskih priključkov po tehnologijah	13
Graf št. 2 : Trend gibanja IP telefonskih priključkov in priključkov klasične telefonije	14
Graf št. 3: Tržni deleži operaterjev, ki ponujajo storitve IP telefonije, po številu priključkov ...	15
Graf št. 4: Tržni deleži operaterjev, ki ponujajo storitve IP telefonije, po govornem prometu.	16
Graf. 5: Število prenosov fiksnih telefonskih števil k operaterjem	17
Graf št. 6: Penetracija aktivnih uporabnikov mobilne telefonije na prebivalstvo	20
Graf št. 7: Deleži aktivnih uporabnikov mobilne telefonije po operaterjih	20
Graf št. 8: Deleži naročnikov po operaterjih	21
Graf št. 9: Deleži predplačnikov po operaterjih	22
Graf št. 10: Deleži posredovanega govornega prometa po operaterjih	23
Graf št. 11: Deleži zaključenega govornega prometa po operaterjih	24
Graf št. 12: Deleži poslanih SMS sporočil po operaterjih	25
Graf št. 13: Deleži poslanih MMS sporočil po operaterjih.....	26
Graf. 14: Število prenosov mobilnih telefonskih števil k operaterjem	27
Graf št. 15: Penetracija fiksnega širokopasovnega dostopa	29
Graf št. 16: Tržni deleži operaterjev fiksnega širokopasovnega dostopa do interneta po številu priključkov	30
Graf št. 17: Tržni delež xDSL priključkov širokopasovnega dostopa do interneta po operaterjih	31
Graf št. 18: Gibanje deležev fiksnih širokopasovnih tehnologij glede na število priključkov širokopasovnega dostopa do interneta	32
Graf št. 19: Trend gibanja števila priključkov širokopasovnega dostopa do interneta preko različnih tehnologij.....	33
Graf št. 20: Deleži priključkov fiksnega širokopasovnega dostopa do interneta glede na hitrost dostopa.....	34
Graf št. 21: Tržni deleži ponudnikov optike do doma (FTTH) glede na število priključkov širokopasovnega dostopa do interneta	35
Graf št. 22: Trend gibanja mobilnega širokopasovnega dostopa do interneta	36
Graf št. 23: Tržni deleži ponudnikov mobilnega širokopasovnega dostopa do interneta	37
Graf št. 24: Penetracija priključkov fiksne televizije	39
Graf št. 25: Deleži televizijskih priključkov po tehnologijah	40
Graf št. 26: Trend gibanja števila televizijskih priključkov preko različnih tehnologij.....	41
Graf št. 27: Tržni deleži ponudnikov storitev IP televizije	42
Graf št. 28: Tržni deleži ponudnikov storitev kableske televizije.....	43
Graf št. 29: Trend gibanja števila priključkov na pakete storitev.....	46
Graf št. 30: Število xDSL priključkov glede na tip operaterskega dostopa	48
Graf št. 31: Število FTTH priključkov glede na tip operaterskega dostopa	49